

PEDRO CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. április 14.¹

Tartalomjegyzék

I – Bevezetés	I - 11964
II – Jogi háttér	I - 11967
A – Az uniós jog	I - 11967
1. A szellemi tulajdon oltalmára vonatkozó szabályozás	I - 11967
a) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29 irányelv	I - 11967
b) A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004/48 irányelv ...	I - 11968
2. A személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozás	I - 11969
a) A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46 irányelv ...	I - 11969
b) Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58 irányelv ...	I - 11969
3. Az elektronikus kereskedelemre vonatkozó szabályozás: a 2000/31 irányelv	I - 11970
B – A nemzeti jog	I - 11970

1 – Eredeti nyelv: francia.

III – Az alapeljárásbeli jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések	I - 11971
A – A tényállás és az alapeljárás	I - 11971
B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések	I - 11974
C – A Bíróság előtti eljárás	I - 11974
IV – Elemzés	I - 11975
A – Előzetes észrevételek	I - 11975
1. Az első kérdés újrafogalmazása: az EEJE és a Charta	I - 11975
2. A válasz felépítése	I - 11977
3. Négy lépésben történő megközelítés	I - 11978
B – A kért intézkedés (eltiltó határozat) és a megkövetelt „rendszer” (szűrés és blokkolás)	I - 11979
1. A szűrő- és blokkolórendszer	I - 11980
a) A „szűrőmechanizmus”	I - 11980
b) A „blokkolómechanizmus”	I - 11982
2. Az eltiltó intézkedés jellemzői	I - 11982
a) „[...] időbeli korlátozás nélkül [...]”: az intézkedés időbeli hatálya ...	I - 11983
b) „[...] valamennyi – kimenő és bejövő – elektronikus közlés [...]”: az intézkedés tárgyi hatálya	I - 11983
c) „[...] teljes ügyfélköre vonatkozásában [...]”: az intézkedés személyi hatálya	I - 11984
d) „[...] in abstracto és megelőző jelleggel [...]”: a kért intézkedés megelőző és visszatartó szerepe	I - 11985
e) „[...] saját költségére [...]”: a kért intézkedés végrehajtásával kapcsolatos költségek viselése	I - 11985
3. Közbenső következtetés	I - 11986
	I - 11963

- C – Az intézkedés minősítése az irányelvekre és a Charta 7., 8. és 11. cikkére tekintettel: a Charta 52. cikke (1) bekezdése értelmében vett „korlátozás” fogalma . I - 11988
1. „[...] többek között a Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel értelmezett [...]”: a magánélet tiszteletben tartása és a személyes adatok védelméhez való jog I - 11989
- a) A személyes adatok védelme (a Charta 8. cikke) I - 11990
- b) Az elektronikus közlések titkossága (a Charta 7. cikke) I - 11992
2. „[...] többek között a Charta 11. cikkére figyelemmel értelmezett [...]”: a véleménynyilvánítás szabadságának és a tájékozódáshoz való jognak a biztosítása I - 11993
3. Közbenső következtetés I - 11995
- D – A Charta által elismert jogok és szabadságok gyakorlásának korlátozására vonatkozó feltételek, különösen a „törvényi minőségre” vonatkozó feltétel (Charta 52. cikk, (1) bekezdés) I - 11995
- E – „[...] pusztán a következő jogszabályi rendelkezés alapján [...]”: a nemzeti jogszabály vizsgálata a „törvényi minőségre” vonatkozó feltétel szempontjából (Charta 52. cikk, (1) bekezdés) I - 12000
- V – Véggkövetkeztetések I - 12004

I – Bevezetés

1. A jelen ügy alkalmat kínál a Bíróságnak arra, hogy saját maga tanulmányozhassa a

szerzői és szomszédos jogok interneten – védelem alatt álló művek illegális letöltésén, azaz a zeneművek, filmek, audiovizuális vagy irodalmi művek tekintetében rendszerint „kalózkodásnak” nevezett jelenségen – keresztül történő megsértésének kérdését, és figyelemmel követhesse az e jogok jogosultjai vagy jogutódjai által e világméretű jelenséggel

I - 11964

szemben folytatott harcot.² A Bíróságnak konkrétan arról a ki nem mondott kérdéstről kell nyilatkoznia, hogy kivitelezhető-e uniós jogi szempontból a kalózkodással szembeni küzdelem jegyében hozott egyes műszaki intézkedések, amelyeknek a megbízhatósága ugyan nem teljesen bizonyított, és folyamatosan függ a technológiai haladástól és a gyakorlat fejlődésétől, mégis esetlegesen megfelelő válasznak tűnnek a „világhálón” naponta

elkövetett szellemi tulajdonjogi jogsértésekkel szemben.

2 – Aligha kell hangsúlyozni, hogy az interneten folyó kalózkodás problémája világméretű, és országonként eltérő – leggyakrabban jogalkalmazási (akár magukkal az internetfelhasználókkal, akár a szolgáltatókkal, az internetszolgáltatókkal, a szerver-szolgáltatókkal, a „peer-to-peer” szoftverek kiadóival szembeni (lásd többek között a Napster [A & M Records kontra Napster, 239 F.3d 1004, 9th Cir. 201] ügyet és a Grokster [Metro-Goldwyn-Mayer Studios kontra Grokster, 125 S. Ct. 2764, 2005] ügyet az Amerikai Egyesült Államokban, a Kazaa [Kazaa [2005] F. C. A. 1242] ügyet Ausztráliában, vagy a PirateBay [Svea hovrátt] ügyet [2010. november 26., B 4041-09. sz. ügy] Svédországban), olykor jogalkotási (például Franciaországban az ún. Hadopi [Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet] törvény [a szellemi alkotások interneten való terjesztésének és védelmének előnyben részesítéséről szóló, 2009. június 12-i, 2009-669. sz. törvény, a JORF 2009. június 13-i 135. száma, 9666. o.], Spanyolországban a fenntartható gazdasági fejlődésről szóló, 2011. március 4-i 2/2011 törvény [a BOE 2011. március 5-i száma, I. rész, 25033. o.] negyvenharmadik zárási rendelkezése), olykor pedig *sui generis* (lásd például az Egyesült Királyság fő internetszolgáltatói és a szellemi alkotások területének képviselői által 2008-ban aláírt *Joint Memorandum of Understanding on an approach to reduce unlawful file sharing*) – válaszokat eredményezett, amelyekkel kapcsolatban számos kommentár született, amelyeket itt nyilvánvalóan nem tudunk mind számba venni, még tömören sem. Az e fejleményekkel kapcsolatos vita is világméretű, és igen sok ellentmondással teli; a probléma francia megközelítésének szemléltetésére lásd többek között: Derieux, E. és Granchet, A., *La lutte contre le téléchargement illégal, Lois DADVSI et HADOPI*, Lamy Axe Droit, 2010; a Bizottság által támogatott álláspont szemléltetésére lásd a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó, 2003. november 21-i első bizottsági jelentést (COM(2003) 702 végleges, 4.7. pont); a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó, 2010. december 22-i bizottsági jelentést (COM(2010) 779 végleges, 3.3. pont), valamint a „Szellemi tulajdonjogok területén alkalmazandó európai stratégia” című, 2008. július 16-i bizottsági közleményt (COM(2008) 465 végleges, 5.3. pont). Tanulmányozni fogjuk az Európa Tanácsnál folyó munkák közül a tagállamok miniszterei tanácsának az internetes szűrőkre és az internetszolgáltatók segítségét célzó 2008. júliusi iránymutatásokra tekintettel a szó-lásszabadság és az információs szabadság tiszteletben tartásának előmozdítására irányuló intézkedésekre vonatkozó, 2008. március 26-i CM/Rec(2008)6. sz. ajánlást is; és lásd még az OECD által 2005. december 13-án a Working Party on the Information Economy, Digital Broadband Content: Music elé terjesztett jelentést (DSTI/ICCP/IE(2004)12/FINAL).

2. A jelen ügyben előzetes döntéshozatal iránt a Bíróság elé terjesztett kérdések értelmezést igényelnek mind a másodlagos jog rendelkezéseinek egészét, mind az elsődleges jog, pontosabban az Európai Unió Alapjogi Chartájának³ rendelkezéseit illetően, figyelemmel az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményre.⁴ Ugyanakkor rögtön az elején le kell szögeznünk, hogy a jelen indítvány keretében nem veszünk számba minden olyan jogi kérdést és műszaki problémát⁵, amelyet a szóban forgó intézkedések felvetnek. Maguknak a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett kérdéseknek a megfogalmazására, valamint az alapeljárásbeli ügynek az ugyanezen bíróság által kifejtett jogi és ténybeli háttérre támaszkodva megpróbálunk az előbb említett

3 – A továbbiakban: Charta.

4 – A továbbiakban: EEEJ.

5 – Így nem fogjuk vizsgálni jogi szempontból a szóban forgó bítorlási cselekmények jogi minősítését és a magánélű másolat kivételének jelentőségét; műszaki szempontból nem vizsgálható az illegális letöltések technikája és ezek megakadályozásának lehetséges eszközei. Átfogó jelleggel fogunk utalni e tekintetben a bőséges irodalomra, amely e jelenség jogi tanulmányozása kapcsán született.

bíróság számára hasznos válasszal szolgálni, a legalapvetőbb aspektusokra koncentrálni.

3. A Bíróságot e tekintetben főként arra kérik, hogy jelölje meg konkrétan a kérdést előterjesztő bíróság számára azt, hogy uniós jogi szempontból lehetséges-e, hogy valamely nemzeti bíróság olyan intézkedést hozzon, mint amelyet az alapeljárásbeli ügyben kértek, és amely valamely internethozzáférést nyújtó szolgáltatóval⁶ szemben az elektronikus adatátvitel szűrését és blokkolását szolgáló rendszer alkalmazását rendeli el. Márpedig, mivel a kért intézkedésnek teljesen eltérő a hatálya ezen IHSZ vonatkozásában, mint az IHSZ szolgáltatásainak használói, szélesebb értelemben az internetezők vonatkozásában, ezért nekünk e kettős perspektívára kell figyelemmel lennünk, még akkor is, ha az előterjesztett kérdés főként a használók jogait érinti.

4. Elöljáróban azt is pontosítani kell, hogy a jelen ügy eltér a Promusicae-ügyben⁷ hozott ítéletben tárgyalt esettől, annak ellenére,

hogy jogi hátterük és általános összefüggéseik egyértelmű hasonlóságokat mutatnak. Bár a jelen ügy, akárcsak a fent hivatkozott Promusicae-ügy, megköveteli a különböző alapjogok védelmével kapcsolatos elvárások összehétközését, a két ügy olyan eltéréseket mutat, miként azt a kérdést előterjesztő bíróság maga is hangsúlyozta, amelyek kizárják, hogy a Promusicae-ügyben adott iránymutatás, főként a jogoknak az ítéletben meghatározott helyes egyensúlyának elve, elegendő legyen ahhoz, hogy a kérdésben határozni tudjon. A Promusicae-ügyben ugyanis azt kérték az egyik IHSZ-től, hogy egy bírósági eljárásban adja ki az IP-címükkel⁸ beazonosítható személyek nevét és lakcímét, valamint internethez való kapcsolódásuk pontos idejét. Ott tehát ismert és beazonosított adatoknak egy bírósági eljárásban való közlése volt a téma. A jelen alapeljárásban viszont egy internetszolgáltatóval szemben azt rendelik el, hogy az a szellemi tulajdonjogot vélelmezhetően sértő elektronikus adatátvitelt és fájlokat szűrő és blokkoló rendszert alkalmazzon. Ez nem *utólagos*, a szerzői vagy szomszédos jogok megsértésének megállapítását követően kért beavatkozás, hanem annak érdekében történő *előzetes* beavatkozás, hogy e jogsértés ne történjen meg, pontosabban olyan beavatkozás, amely megelőző jelleggel alkalmaz egy, a szellemi tulajdonjogok jövőbeli megsértésének megakadályozására szolgáló rendszert⁹,

6 – A továbbiakban: IHSZ.

7 – Lásd a C-275/06. sz. ügyben 2008. január 29-én hozott ítéletet (EBHT 2008., I-271. o.) és Kokott főtanácsnoknak az ügyben 2007. július 18-án ismertetett indítványát.

8 – Az IP-cím (Internet Protocol-cím) egyedi cím, amelyet az Internet Protocol segítségével kommunikáló számítógépek az informatikai hálózaton egymás azonosítására és az egymással folytatott kommunikációra használnak; lásd különösen: Jon Postel szerk., Internet Protocol, RFC 791, 1981. szeptember, <http://www.faqs.org/rfcs/rfc791.html>. Lásd még Kokott főtanácsnok Promusicae-ügyre vonatkozó indítványának 30. és 31. pontját.

9 – Igazából, amint azt látni fogjuk, bár a szóban forgó IHSZ-től azt kérik, hogy alkalmazzon a szellemi tulajdonjogok megsértése elleni küzdelmet szolgáló, „megelőző” rendszert, ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy ő jelen esetben egy polgári eljárás során megállapított szellemi tulajdonjogi jogsértésekre adott válaszként meghozott bírói intézkedés címzettje.

olyan szabályokat követve, mint azt látni fogjuk, amelyeket számos bizonytalanság övez.

5. Ennek pontosítását követően a jelen alapeljárásbeli ügyet mégis – szinte természetesen – alapjogi perspektívából kell megvizsgálunk.

kus kereskedelemről szóló 2000/31/EK irányelv¹⁴ értelmezésére kéri, amely irányelvek között összetett a kapcsolat. Tekintettel ezen összetettségre, az ügy jogi hátterének bemutatása során csak az alapeljárásbeli jogvita megértéséhez nélkülözhetetlen rendelkezéseket ismertetjük.

1. A szellemi tulajdon oltalmára vonatkozó szabályozás

II – Jogi háttér

A – Az uniós jog

6. A Bíróságot főként a szellemi tulajdon oltalmára vonatkozó 2001/29/EK irányelv¹⁰ és 2004/48/EK irányelv¹¹, a személyes adatok védelmére vonatkozó 95/46/EK irányelv¹² és 2002/58/EK irányelv¹³, valamint az elektroni-

a) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29 irányelv

7. A 2001/29 irányelv „Szankciók és jogorvoslatok” című 8. cikkének szövege a következő:

„(1) A tagállamok az irányelvben foglalt jogok és kötelezettségek megsértése esetére megfelelő szankciókról és jogorvoslatokról rendelkeznek, továbbá minden szükséges intézkedést megtesznek e szankciók és jogorvoslatok alkalmazásának biztosítása érdekében. Az előírt szankciók hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek kell, hogy legyenek.

10 – Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).
 11 – A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).
 12 – A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).
 13 – Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 201., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 514. o.).

14 – A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) (HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

(2) A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy azok a jogosultak, akiknek érdekeit a tagállam területén végzett jogsértő tevékenység érinti, kártérítési igénytel élhessenek, és/vagy ideiglenes intézkedést, illetve szükség esetén a 6. cikk (2) bekezdésében említett jogsértő anyagok, eszközök, termékek vagy alkatrészek lefoglalását kérhessék.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a jogosultak kérelmezhessék az ideiglenes intézkedést olyan közvetítő szolgáltatókkal szemben, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe.”

b) A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004/48 irányelv

8. A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló 2004/48 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a bíróságok a felperes kérelmére:

a) ideiglenes intézkedést rendelhessenek el a feltételezett jogsértő ellen a szellemi

tulajdonjogot fenyegető sérelem megakadályozására, vagy ideiglenes jelleggel és szükség esetén – feltéve, hogy arról a nemzeti jogszabályok rendelkeznek – pénzbírság kiszabásával párhuzamosan a feltételezett jogsértés folytatásának megtiltására, vagy a jogsértés folytatásának olyan biztosíték nyújtásától való függővé tételére, amely a jogosult kártérítését szolgálja; ugyanazon feltételek mellett ideiglenes intézkedést rendelhessenek el olyan közvetítő ellen, akinek szolgáltatásait harmadik személy szellemi tulajdonjog megsértésére veszi igénybe; olyan közvetítő ellen, akinek szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jog megsértésére veszi igénybe, elrendelhető ideiglenes intézkedések a 2001/29/EK irányelv hatálya alá tartoznak.”

9. A 2004/48 irányelv „Bíróság által elrendelt eltiltó határozatok” című 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben bírósági határozat szellemi tulajdonjog megsértését állapítja meg, a bíróságok a jogsértőt eltiltó határozattal a további jogsértéstől eltiltsák. Amennyiben a tagállam joga így rendelkezik, az eltiltó határozat be nem tartása esetén indokolt esetben pénzbírságot vehetnek ki a teljesítés kikényszerítése érdekében. A tagállamok emellett biztosítják, hogy a jogsértő magatartástól való eltiltást a jogosultak kérelmezhessék olyan közvetítők ellen, akiknek szolgáltatásait harmadik személy a

szellemi tulajdonjog megsértése céljából veszi igénybe, a 2001/29/EK irányelv 8. cikke (3) bekezdésének sérelme nélkül.”

b) Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58 irányelv

2. A személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozás

11. A 2002/58 irányelvnek a közlések titkoságára vonatkozó 5. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

a) A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46 irányelv

„A tagállamok nemzeti jogszabályok révén biztosítják a nyilvános hírközlő hálózatok, és a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások segítségével történő közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok titkosságát. Különösen megtiltják a közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok felhasználókon kívüli személyek által történő, az érintett felhasználó hozzájárulása nélküli meghallgatását, lehallgatását, tárolását vagy más módon történő elfogását vagy megfigyelését, kivéve ha az ilyen személy a 15. cikk (1) bekezdésével összhangban jogszerűen jár el. Ez a bekezdés nem akadályozza a közlés továbbításához szükséges műszaki tárolást, a bizalmas adatkezelés elvének sérelme nélkül.”

10. A 95/46 irányelv 13. cikke (1) bekezdésének g) pontja a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok jogszabályokat fogadhatnak el a 6. cikk (1) bekezdésében, a 10. cikkben, a 11. cikk (1) bekezdésében, valamint a 12. és a 21. cikkben foglalt jogok és kötelezettségek körének korlátozására, amennyiben a korlátozás az alábbiak biztosításához szükséges:

12. A 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése, amely a 95/46 irányelv egyes rendelkezéseinek alkalmazását írja elő, a következőképpen rendelkezik:

[...]

g) az érintett vagy mások jogainak és szabadságainak védelme.”

„A tagállamok jogszabályi intézkedéseket fogadhatnak el az ezen irányelv 5. és 6. cikkében,

8. cikkének (1), (2), (3) és (4) bekezdésében, valamint 9. cikkében előírt jogok és kötelezettségek hatályának korlátozására vonatkozóan, ha az ilyen jellegű korlátozás – a 95/46/EK irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében említettek szerint – egy demokratikus társadalomban szükséges, megfelelő és arányos intézkedésnek minősül a nemzetbiztonság (vagyis az állam biztonsága), a nemzetvédelem és a közbiztonság védelme érdekében, valamint a bűncselekmények, illetve az elektronikus hírközlési rendszer jogosulatlan használata megelőzésének, kivizsgálásának, felderítésének és üldözésének a biztosítása érdekében. E célból a tagállamok többek között jogszabályi intézkedéseket fogadhatnak el az adatoknak az e bekezdésben megállapított indokok alapján korlátozott ideig történő visszatartására vonatkozóan. Az e bekezdésben említett valamennyi intézkedésnek összhangban kell lennie a közösségi jog általános elveivel, beleértve az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (1) és (2) bekezdésében említetteket.”

3. Az elektronikus kereskedelemre vonatkozó szabályozás: a 2000/31 irányelv

13. A 2000/31 irányelvnek a közvetítő szolgáltatók felelősségére vonatkozó 4. szakaszt lezáró 15. cikke a nyomon követésre

vonatkozó általános kötelezettség hiányának elvét mondja ki a következő szöveggel:

„(1) A tagállamok nem állapítanak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, amely szerint a 12., 13. és 14. cikk hatálya alá tartozó szolgáltatások nyújtása során az általuk továbbított vagy tárolt információkat nyomon kellene követniük, sem olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk.

(2) A tagállamok az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtói számára megállapíthatnak olyan kötelezettségeket, amelyek szerint azonnal tájékoztatniuk kell az illetékes közigazgatási hatóságokat a szolgáltatásuk igénybe vevői által folytatott, jogellenesnek vélt tevékenységekről vagy nyújtott információkról, illetve olyan kötelezettségeket, amelyek szerint az illetékes hatóságokkal, azok kérésére, közölniük kell azokat az adatokat, amelyek lehetővé teszik szolgáltatásuk olyan igénybe vevőinek azonosítását, akikkel, illetve amelyekkel adattárolási megállapodásaik vannak.”

B – *A nemzeti jog*

14. A szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló – és a 2001/29 irányelv 8. cikke (3) bekezdésének és a 2004/48 irányelv 11. cikkének átültető 2007. május 10-i törvénnyel módosított – 1994. június 30-i törvény¹⁵

¹⁵ – *A Moniteur belge* 1994. július 27-i száma, 19297. o.

87. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Tribunal de première instance elnöke [...] megállapítja a szerzői vagy szomszédos jogok megsértését, és elrendeli annak megszüntetését.

Emellett eltilthatja a jogsértő magatartástól azokat a közvetítőket, akiknek a szolgáltatásait harmadik személy szerzői jog vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe”.

III – Az alapeljárási jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A – A tényállás és az alapeljárás

15. 2004. június 24-én a Société belge des auteurs compositeurs et éditeurs (Sabam) a szerzői jogról és a szomszédos jogokról szóló, 1994. június 30-i törvény alapján keresettel fordult a Tribunal de première instance de Bruxelles (brüsszeli elsőfokú bíróság)

elnökéhez, aki a Scarlet Extendeddel¹⁶ – mint IHSZ-szel – szemben benyújtott, jogsértéstől való eltiltás iránti kérelem tárgyában ideiglenes intézkedést hozott.

16. A Sabam arra hivatkozik, hogy IHSZ-i minőségében a Scarlet ideális helyzetben van ahhoz, hogy megtegye azokat az intézkedéseket, amelyekkel megakadályozhatja az ügyfelei által – vagyis azon internetezőik által, akik illegálisan töltenek le az ő katalógusában szereplő műveket „peer-to-peer” szoftverek segítségével, anélkül hogy ehhez joguk lenne – elkövetett szerzői jogok megsértését, amely gyakorlatból a Scarlet haszonra tesz szert, hiszen e cselekmények alkalmasak forgalmának, és ennél fogva a szolgáltatásai iránti keresletnek a növelésére is.

17. A Sabam elsőként azt kérte, hogy a megkeresett bíróság állapítsa meg az ő gyűjteményébe tartozó művek tekintetében elkövetett szerzői jogok megsértésének megtörténtét, különösen a többszörözési jog és a nyilvánosságához közvetítés jogának megsértését, amely jogsértések a Scarlet által nyújtott közvetítői szolgáltatások révén az elektronikus zenefájlok „peer-to-peer” szoftverek segítségével történő, jogosulatlan cseréjével valósulnak meg.

18. A Sabam ezt követően azt kérte, hogy a bíróság pénzbüntetés terhe mellett kötelezze a Scarletet a jogsértés oly módon történő megszüntetésére, hogy ez utóbbi tegye lehetetlenné vagy akadályozza meg a zeneműveket tartalmazó fájloknak a jogosultak engedélye nélküli, „peer-to-peer” szoftverek segítségével ügyfelei által történő küldésének és fogadásának valamennyi formáját.

¹⁶ – A továbbiakban: Scarlet.

19. A Sabam végül azt követelte, hogy a Scarlet az ítélet kézbesítésétől számított nyolc napon belül – pénzbüntetés terhe mellett – tegyen eleget az abban foglalt intézkedéseknek, tegyen közzé internetes honlapjának nyitólapján egy meghatározott szöveget, valamint az említett ítéletet tegye közzé a választása szerinti két napilapban és egy hetilapban.

20. 2004. november 26-i ítéletével a bíróság elnöke megállapította a kifogásolt szerzői jogok megsértésének fennállását. Ugyanakkor, mielőtt azokkal kapcsolatban eltiltás iránti kérelemről határozatot hozott volna, szakértőt jelölt ki annak megvizsgálására, hogy a Sabam által javasolt műszaki megoldások műszakilag kivitelezhetőek-e, alkalmasak-e arra, hogy kizárólag a fájlok illegális cseréjét szűrjék ki, léteznek-e más módszerek a „peer-to-peer” szoftverek használatának ellenőrzésére, valamint a tervezett módszerek költségének meghatározására.

21. A kijelölt szakértő 2007. január 29-én nyújtotta be szakvéleményét, amelynek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban idézett következtetései az alábbiak voltak:

„1. A *peer-to-peer* hálózat a tartalommegosztás átlátható, független és decentralizált eszköze, amely fejlett keresési és letöltési funkciókkal van ellátva;

2. Az Audible Magic által javasolt megoldás kivételével minden megoldás a *peer-to-peer* hálózatok használatának megakadályozását célozza, függetlenül az azon forgalmazott tartalomtól;

3. Emellett a *peer-to-peer* alkalmazások szűrését célzó megoldások tartóssága középtávon (2–3 év) korántsem biztosított, figyelemmel a titkosítás egyre fokozódó használatára az ilyen típusú alkalmazásokban;

4. Az Audible Magic társaság által javasolt megoldás tehát az egyetlen, amely specifikusan a problémára próbál reagálni. Ez a megoldás, amely lényegében az oktatás területét célozza meg, ugyanakkor alapvetően nem felel meg egy IHSZ forgalmának. Amennyiben ezt a megoldást alkalmazzák valamely IHSZ esetében, az a fenti alulméretezettség kiküszöbölése érdekében jelentős beszerzési és üzemeltetési költségnövekedéssel jár;

5. Ezt a költséget össze kell vetni azzal az időtartammal, amelynek során a megoldás hatékonyan működne, mivel a fent említett titkosítás következtében e megoldás sem hatékony az adattovábbítás szűrésénél;

6. A *peer-to-peer* hálózaton belül lefolytatott első vizsgálatok alkalmazása, bár bonyolultabban kivitelezhető, jobb eredményekkel jár. Ezek a módszerek eleve csak az adatcserék kifogásolható részét célozzák, és lehetőséget teremtenek azok körülményeinek figyelembevételére;
7. Ezek a módszerek emellett nem, vagy határozottan kevésbé érzékenyek a titkosításra, és álláspontunk szerint közép- és hosszú távon azt az optimális beruházást képezik, amellyel biztosítani lehet a szerzői jogok védelme mellett mindenki más jogainak tiszteletben tartását is.”
22. A szakértő ezen szakvéleménye alapján a Tribunal de première instance de Bruxelles elnöke 2007. június 29-én hozott második ítéletében kötelezte a Scarletet a 2004. november 26-án kelt ítéletben megállapított szerzői jogi jogsértések megszüntetésére oly módon, hogy tegye lehetetlenné, vagy blokkolja ügyfelei számára a Sabam katalógusában szereplő zeneművet tartalmazó adatfájlok „peer-to-peer” szoftveren keresztül történő küldésének, illetve fogadásának minden formáját, napi 2500 euró bírság terhe mellett, amennyiben a Scarlet hat hónapon belül nem tesz eleget az ítéletben foglaltaknak.
23. A Scarlet ezen ítélettel szemben 2007. szeptember 6-án fellebbezést terjesztett elő a cour d’appel de Bruxelles-nél.
24. A Scarlet ezenkívül 2007. december 7-i beadványában kérte a tribunal de première instance de Bruxelles elnökétől a vele szemben kiszabott pénzbüntetés eltörlését, illetve amennyiben ez nem lehetséges, akkor annak felfüggesztését. A Scarlet arra hivatkozott, hogy gyakorlatilag, illetve átmenetileg nem tud eleget tenni az eltiltó határozatban foglaltaknak, mivel az Audible Magic rendszer nem működik, és nem biztos, hogy az internethozzáférést nyújtó szolgáltatók műszakilag meg tudják oldani a „peer-to-peer” adatforgalom hatékony szűrését, illetve blokkolását.
25. 2008. október 22-i határozatával a tribunal de première instance de Bruxelles elnöke elutasította ezt a kérelmet, mivel úgy ítélte meg, hogy a fellebbezés devolutív hatályával ellentétes volna, ha a felek az üggyel kapcsolatban ismét hozzá fordulhatnának. Ugyanakkor – elismerve azt, hogy az Audible Magic által nyújtott megoldás nem alkalmazható sikerrel – megállapította, hogy a Scarlet nem próbálkozott más szűrésre, illetve blokkolásra szolgáló megoldásokkal, és így nem bizonyítható, hogy az eltiltó határozatban foglaltaknak nem lehet eleget tenni. Ennek ellenére 2008. október 31-ig felfüggesztette a pénzbüntetés megfizetését, annak érdekében, hogy lehetővé tegye a Scarlet részére más módszerek feltárását.

B – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

azokat a közvetítőket, akiknek szolgáltatásait harmadik személy a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe«?

26. E körülmények között a cour d'appel de Bruxelles úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- 2) Amennyiben az 1. kérdésre adott válasz igenlő, az említett irányelvek arra kötelezik-e a nemzeti bíróságot, hogy alkalmazza az arányosság elvét, amikor a kért intézkedés hatékonyságáról, illetve viszsztatartó hatásáról kell döntenie az olyan közvetítő jogsértő magatartástól való eltiltására irányuló kérelem ügyében, amelynek szolgáltatásait harmadik személyek a szerzői jogok megsértése céljából veszik igénybe?”

„1) A 95/46, 2000/31 és 2002/58 irányelvekkel összefüggésben értelmezett 2001/29 és a 2004/48 irányelvek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 8. és 10. cikkére figyelemmel lehetővé teszik-e a tagállamoknak, hogy felhatalmazzák az alapeljárásban eljáró nemzeti bíróságot arra, hogy az internethozzáférést nyújtó szolgáltatót (rövidítve: IHSZ-t) arra kötelezze, hogy teljes ügyfélköre vonatkozásában *in abstracto* és megelőző jelleggel, kizárólag saját költségére és időbeli korlátozás nélkül valamennyi szolgáltatásán áthaladó – kimenő és bejövő – elektronikus adatátvitelt szűrő rendszert működtessen, különösen a *peer-to-peer* szoftverek vonatkozásában, annak érdekében, hogy hálózatán azonosíthassa az olyan zeneművet, filmet vagy audiovizuális alkotást tartalmazó fájlokat, amelyekre nézve a felperes állítása szerint jogokkal rendelkezik, majd blokkolja ezek továbbítását, akár lekéréskor, akár elküldéskor, pusztán a következő jogszabályi rendelkezés alapján: »Emellett [a nemzeti bíróság] eltilthatja a jogsértő magatartástól

C – A Bíróság előtti eljárás

27. A Scarlet, a Sabam – a Belgian Entertainment Association Videóval (BEA Video) és a Belgian Entertainment Association Videóval (BEA Music), illetve az Internet Service Provider Associationnel (ISPA) együttesen –, valamint a Belga Királyság, a Cseh Köztársaság, a Holland Királyság, a Lengyel Köztársaság, a Finn Köztársaság és az Európai Bizottság írásbeli észrevételt terjesztettek elő.

28. A Bíróság a 2011. január 13-i tárgyaláson meghallgatta a Scarlet, a Sabam, az ISPA, valamint a Belga Királyság, a Cseh Köztársaság,

az Olasz Köztársaság, a Holland Királyság, a Lengyel Köztársaság képviselőjét és az Európai Bizottság meghatalmazottját.

IV – Elemzés

A – Előzetes észrevételek

1. Az első kérdés újrafogalmazása: az EEJE és a Charta

29. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy előzetes döntéshozatalra terjesztett első kérdése a másodlagos uniós jog több rendelkezésének „az EEJE 8. és 10. cikkére való figyelemmel” történő értelmezésére irányul. Emiatt az említett bíróság nyugodtan támaszkodhat az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésére, amelynek értelmében „[a]z alapvető jogok, ahogyan azokat az [EEJE] biztosítja, [...] az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei”. Mégis olyan előzetes észrevételek merültek fel e tekintetben, amelyek a kérdés pontosabb megfogalmazására vezetett engem.

30. Először is, maga az EUSZ 6. cikk (1) bekezdésének első albekezdése is annak pontosságával kezdődik, hogy a Charta „ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések”, miként azt a Bíróság is hangsúlyozta legutóbbi ítélezési gyakorlatában.¹⁷ Mivel a Chartában említett jogok, szabadságok és elvek így önmagukban véve jogi értékkel, méghozzá elsősorban jogi értékkel rendelkeznek, ezért az említett általános elvekre való hivatkozás – legalábbis ha az előbbieket azonosnak az utóbbiakkal – már nem is szükséges. Ez az első tényező, amely *ceteris paribus* a kérdésnek inkább a Charta, mint az EEJE rendelkezéseire való figyelemmel történő vizsgálata mellett szól.¹⁸

31. Ezt követően, a Charta 52. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a]mennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az [EEJE]-ben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek”, pontosítva azt, hogy „[e]z a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az

17 – Lásd, többek között, a legújabb ítéletek közül a C-243/09. sz. Fuß-ügyben 2010. október 14-én hozott ítélet 66. pontját; a C-92/09. és C-93/09. sz., Volker und Markus Schecke és Eifert egyesített ügyekben 2010. november 9-én hozott ítélet 45. és azt követő pontjait; a C-57/09. és C-101/09. sz., B és D egyesített ügyekben hozott ítélet 78. pontját; a C-339/10. sz. Asparuhov Estov ügyben 2010. november 12-én hozott ítélet 12. pontját; a C-145/09. sz. Tsakouridis-ügyben 2010. november 23-án hozott ítélet 52. pontját; a DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet 30. pontját; a C-208/09. sz. Sayn-Wittgenstein ügyben hozott ítélet 52. pontját; a C-444/09. és C-456/09. sz., Gavieiro Gavieiro és Iglesias Torres egyesített ügyekben hozott ítélet 75. pontját; a C-491/10. PPU. sz. Aguirre Zarraga ügyben hozott ítéletet, valamint a C-236/09. sz., Association Belge des Consommateurs Test-Achats és társai ügyben 2011. március 1-jén hozott ítélet 16. pontját.

18 – Lásd még ebben az értelemben Bot főtanácsnoknak a C-108/10. sz. Scattolon-ügyre vonatkozó, 2011. április 5-i indítványát.

Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson”¹⁹. Márpedig, az alapeljárásbeli ügy körülményeire tekintettel, az EEJE 8. cikkében biztosított jogok a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében „megfelelnek” a Charta 7. cikkében („A magán- és a családi élet tiszteletben tartása”) és 8. cikkében („A személyes adatok védelme”) biztosított jogoknak, illetve ehhez hasonlóan az EEJE 10. cikkében biztosított jogok „megfelelnek” a Charta 11. cikkében („A véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadsága”) biztosított jogoknak, az alkalmazott megfogalmazások és a használt fogalmak eltéréseinek ellenére.²⁰

feltételnek veti alá. Maga a „korlátozás” szó az EEJE 8. cikkében használt „beavatkozás” kifejezésnek és az EEJE 10. cikkében alkalmazott „korlátozásoknak való alávetés” kifejezésnek felel meg, amely rendelkezések azon különböző feltételeket sorolják fel, amelyek javasrt szintén megfelelnek a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, és amelyeknek az Európai Emberi Jogi Bíróság által adott értelmezését a Bíróságnak figyelembe kell vennie.²¹ Ugyanakkor mivel e feltételek eltéréseket tartalmaznak, számomra világosnak tűnik, hogy a Charta rendelkezéseinek önálló értelmezést kellene adni.²²

32. Végül, fontos hangsúlyozni, hogy az EEJE-nek az ekként biztosított jogok és szabadságok bizonyos feltételek melletti korlátozását lehetővé tevő rendelkezései, a jelen esetben annak 8. cikkének (2) bekezdése és 10. cikkének (2) bekezdése, kissé eltérő megfogalmazással ugyan, de szintén megfeleltethetők a Charta egyik olyan átfogó rendelkezésének, amely az általa biztosított valamennyi jogra és szabadságra vonatkozik, nevezetesen „A jogok és elvek hatálya és értelmezése” című 52. cikke (1) bekezdésének.

33. Ez utóbbi rendelkezés a „jogok és szabadságok gyakorlásának korlátozását” számos

34. Következésképpen, a fent kifejtett fenntartásokra figyelemmel azt javaslom, hogy az előterjesztő bíróság kérdését akként módosítsuk, hogy az EEJE 8. és 10. cikkére való utalást „a Charta – 52. cikkének (1) bekezdésével együttesen értelmezett – 7., 8. és 11. cikkére” való hivatkozással helyettesítsük, „szükség esetén az EEJE 8. és 10. cikkére való tekintettel értelmezve azokat”.

19 – Lásd a C-400/10. PPU. sz. McB-ügyben 2010. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-8965. o.) 53. pontját és a fent hivatkozott DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft ügyben hozott ítélet 35. pontját.

20 – Lásd még e tekintetben a Charta 52. cikkének (7) bekezdésében említett, a Charta értelmezésére vonatkozó iránymutatásként készült magyarázatokat, különösen a Charta 7., 8., 11. és 52. cikkéhez fűzött magyarázatokat.

21 – Miként a Bíróság arra a fent hivatkozott DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft ügyben hozott ítéletének 35. pontjában emlékeztetett, az EEJE 52. cikke (7) bekezdésében említett, a Charta értelmezésére vonatkozó iránymutatásként készült magyarázatok szerint „a jogok tartalmát és terjedelmét nemcsak az EEJE szövege határozza meg, hanem az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata is”.

22 – Lásd e tekintetben a Bíróság előtt folyamatban lévő, C-69/10. sz. Samba Diouf ügyre vonatkozó, 2011. március 1-jei indítványom 42. pontját.

2. A válasz felépítése

35. A Scarlet és az ISPA, valamint a belga, a cseh, az olasz, a holland, a lengyel és a finn kormány úgy vélik, hogy általánosságban véve, a vonatkozó rendelkezések anyagi jogi elemzését elvégezve, a probléma megközelítését illetően tapasztalt eltérések miatt, az uniós joggal ellentétes az olyan intézkedés elfogadása, mint amelyet a jelen ügyben kértek. A Bizottság szerint magukkal a szóban forgó irányelvekkel nem ellentétes a kért, szűrésre és blokkolásra szolgáló rendszer alkalmazása, annak konkrét végrehajtási módzatai azonban nem felelnek meg az arányosság elvének. Ezért a Bizottság lényegében úgy véli, hogy mindent összevéve az elsőfokú nemzeti bíróság hagyta figyelmen kívül az arányosság elvéből eredő követelményeket, hiszen a vonatkozó nemzeti jogszabályi rendelkezések nem kifogásolhatók.

36. Természetesen e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 52. cikkének (1) bekezdése – egyéb feltételek mellett – azt is megköveteli, hogy a jogok és szabadságok korlátozása az arányosság elvének tiszteletben tartásával történjen. Az arányosság elvének tiszteletben tartása kétségtelenül felmerül, hiszen az említett rendelkezés értelmében vett korlátozás kérdése nemcsak a rendelkezés bíróság által történő konkrét alkalmazásának szakaszában, ami pontosan a második kérdés tárgya, hanem azt

megelőzően, a rendelkezésnek a jogalkotó által történő, elvont meghatározásának szakaszában is felvetődik. A Bizottság érvelése véleményem szerint alapjában véve a probléma ezen aspektusára alapoz.

37. Mindenesetre aligha kétséges, hogy még ha a „törvényt” arányossági kontrollnak kell is alávetni, ez utóbbi adott esetben csak magának az említett „törvény” létezésének megállapítása után lehetséges. E tekintetben nem meglepő, hogy a Charta által biztosított jogok és szabadságok Charta 52. cikkének (1) bekezdésében meghatározott bárminemű korlátozásának elsőszámú feltétele az, hogy azok csak „törvény által” korlátozhatók. Márpedig úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azzal, hogy azt kérdezi, hogy a szóban forgó intézkedés meghozható-e „kizárólag” az általa idézett „jogi rendelkezés alapján”, elsőként ezen első feltétel tiszteletben tartásának megvizsgálására kér engem. A kérdés ezen aspektusa véleményem szerint megkerülhetetlen, és minden mást megelőz.²³ A Charta 52. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „törvény” hiányában ugyanis nincs helye azon feltételek – különösen az arányosság feltétele – egymást követő megvizsgálásának, amelyeknek a Charta által elismert jogok és szabadságok gyakorlása bárminemű korlátozása alá van rendelve. Bár a Bíróságnak eddig ritkán volt alkalma arra, hogy e feltételt illetően

23 – Pontosán ez volt az értelme annak a kérdésnek, amelyet a tárgyaláson a beavatkozóknak részletesen kifejttem.

vizsgálódjon²⁴, a feltétel az EEJE 8. és 10. cikkében is megtalálható, és hosszú időre visszanyúló ítélkezési gyakorlatot eredményezett az Európai Emberi Jogi Bíróság részéről, ami miatt különösen figyelembe kell vennem ezt az ítélkezési gyakorlatot, a kérdést előterjesztő bíróság számára adandó kimerítő és főként hasznos válasz szükségességére tekintettel.

adni, ezért a második kérdést nem szükséges megvizsgálni.²⁵

3. Négy lépésben történő megközelítés

38. A cour d'appel de Bruxelles előzetes döntéshozatal iránti kérelmét két kérdés formájában fogalmazza meg, amelyek közül a másodikat, az arányosság elvének a nemzeti bíróságok által történő tiszteletben tartására vonatkozót, csak másodlagos jelleggel teszi fel, arra az esetre, ha a Bíróság az elsőre igennel válaszolna. Engedtessek meg, hogy előrebocsássam, hogy mivel úgy ítélem meg, hogy az első kérdésre nemleges választ kell

39. Ezt követően, maga az első előzetes döntéshozatali kérdés megfogalmazása alapján, amely igen alapos és pontos, érvelésemet közvetlenül a benne foglalt elemekre alapítva fejthetem ki. E célból az érvelést négy szakaszra javasolnám bontani.

24 – A feltétel pusztán „megemlítésére” példaként lásd többek között a 46/87. és 227/88. sz., Hoechst kontra Bizottság egyesített ügyekben 1989. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 1989., 2859. o.] 19. pontját; a 85/87. sz., Dow Benelux kontra Bizottság ügyben 1989. október 17-én hozott ítélet [EBHT 1989., 3137. o.] 30. és azt követő pontjait; a C-368/95. sz. Famillapress-ügyben 1997. június 26-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-3689. o.] 26. pontját; a C-60/00. sz. Carpenter-ügyben 2002. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2002., I-6279. o.] 42. pontját; a C-407/08. P. sz., Knauf Gips kontra Bizottság ügyben 2010. július 1-jén hozott ítélet [EBHT 2010., I-6375. o.] 91. pontját; a feltétel „ellenőrzésével” kapcsolatban pedig lásd a C-92/09. és C-93/09. sz., Volker und Markus Schecke és Eifert egyesített ügyekben 2010. november 9-én hozott ítélet 66. pontját. Továbbá lásd még Kokott főtanácsnok fent hivatkozott Promusicae-ügyre vonatkozó indítványának 53. pontját.

40. Első lépésben a kérdést előterjesztő bíróságtól meghozni – pontosabban a fellebbezés keretében megerősíteni vagy hatályon kívül helyezni – kért intézkedésnek, a jelen esetben a szűrést és blokkolást szolgáló rendszer bevezetésének a természetét és jellemzőit kellene részleteiben tanulmányoznom, elkülönítve egymástól a kért intézkedésnek, vagyis magának az eltiltó határozatnak a jellemzőit annak tartalmi jellemzőitől. Ezen intézkedés elemzése már lehetővé tenné számomra azt, hogy a feltett kérdésre elvi jellegű választ adjak, legalábbis a Scarlet jogainak és érdekeinek szempontjából. Ugyanakkor, mivel tőlem főként a feltett kérdésnek a Scarlet szolgáltatásainak felhasználói, szélesebb értelemben az internetezők alapvető jogai szempontjából

25 – A továbbiakban ezért az előterjesztett előzetes döntéshozatali kérdésre egyszerűen egyes számban fogunk hivatkozni.

vett megválaszolását kéri, ezért vizsgálatomat ebből a perspektívából nézve kell folytatnom.

vizsgálom meg, hogy a Scarlet szolgáltatóinak felhasználói, szélesebb értelemben az internetezők szempontjából az olyan intézkedés, mint a jelen esetben kért intézkedés, meghozható-e kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott nemzeti jogszabályi rendelkezések alapján.

41. Ezen elemzés alapján, második lépésben a kért intézkedést a hivatkozott irányelvekre, és főként a Chartának, adott esetben az EEJE-nek a kérdést előterjesztő bíróság által említett vonatkozó rendelkezéseire figyelemmel értelmezett releváns rendelkezéseire való tekintettel lehet vizsgálni. A szóban forgó intézkedés alapos elemzésének ugyanis lehetővé kell tennie számomra annak a jogoknak és szabadságoknak a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében említett korlátozása szemszögéből történő megvizsgálását.

B – A kért intézkedés (eltiltó határozat) és a megkövetelt „rendszer” (szűrés és blokkolás)

42. Miként azt meg fogom állapítani, ezen intézkedés a Charta által elismert jogoknak és szabadságoknak a Charta 52. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „korlátozásai” közé tartozik, ezért harmadik lépésben azt kellene megvizsgálni, hogy az milyen feltételek mellett fogadható el, különös figyelemmel a „törvény által” való korlátozás követelményére. Az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés szövegére tekintettel és az arra adandó hasznos válasz miatt ugyanis nem kellene az intézkedést szembesíteni az e rendelkezésben foglalt egyéb feltételekkel.

44. Ami ezen aspektust illeti, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne tőlünk választ kapni, hogy kötelezhet-e valamely tagállami bíróság valamely IHSZ-t arra, hogy az valamennyi ügyfelével szemben, kizárólag a saját költségére vezessen be *in abstracto* és megelőző jelleggel, időbeli korlátozás nélkül, valamennyi, szolgáltatásán áthaladó – kimenő és bejövő – elektronikus közlés, különösen a [„peer-to-peer”] szoftverek tekintetében egy szűrőrendszert, annak érdekében, hogy hálózatában beazonosíthassa az azon zeneműveket, filmalkotásokat vagy audiovizuális alkotásokat tartalmazó elektronikus adatfájlok mozgását, amelyeknek a jogosultja – annak állítása szerint – a felperes, majd ezt követően blokkolja azok átvitelét, akár a lekérés, akár az elküldés alkalmával, mindezt pedig eltiltó határozat formájában.

43. E fejleményekre való tekintettel, harmadik és egyben utolsó lépésként azt a kérdést

45. Mi a kérdés ezen részében használt szakra és kifejezésekre támaszkodva fogjuk megvizsgálni mind magának a szűrő- és blokkolórendszernek, mind a kért eltöltő intézkedésnek a jellemzőit.

a) A „szűrőmechanizmus”

1. A szűrő- és blokkolórendszer

46. Az alkalmazni kívánt „rendszer” kettős jellegű. Először is, biztosítania kell a Scarlet hálózatán végbemenő valamennyi adatforgalom *szűrését*, azoknak az észlelése, vagy ha így jobban tetszik, izolálása érdekében, amelyek szerzői jogsértést valósítanak meg.²⁶ E szűrést követően a rendszernek másodsorban garantálnia kell az olyan kommunikáció blokkolását – akár „a lekérés szintjén”, akár „a küldés alkalmával” –, amely ténylegesen szerzői jogot sért.²⁷ Bár a szűrőrendszer hatékonysága a blokkolórendszer hatékonyságának is egyik feltétele, e két művelet, amely szorosan összefügg egymással, eléggé eltérő jellegűnek tűnik, és így eltérőek a velük járó következmények is.

47. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a kért intézkedés először is azt írná elő a Scarlet számára, hogy léptessen működésbe teljes ügyfélköre vonatkozásában a szolgáltatásain áthaladó valamennyi – kimenő és bejövő – elektronikus közlés, különösen a „peer-to-peer” kommunikáció tekintetében egy szűrőrendszert. Továbbá pontosítja, hogy az e szűréssel elérni kívánt cél az, hogy ezáltal beazonosítható legyen azoknak a zene-műveket, filmalkotásokat vagy audiovizuális alkotásokat tartalmazó elektronikus adatfájloknak a mozgása, amelyekkel kapcsolatban a [Sabamot] – annak állítása szerint – jogok illetik.

48. Az ellenőrzés célja úgy lett meghatározva, hogy annak lehetővé kell tennie a Scarlet hálózatán áthaladó – bejövő és kimenő – elektronikus kommunikáció szűrését. Magának e szűrésnek lehetővé kell tennie a Scarlet szolgáltatásait feltehetően szerzői jogot vagy szomszédos jogokat sértő módon használó előfizetői által küldött és fogadott „elektronikus adatfájlok” beazonosítását. Az alkalmazott ellenőrzést tehát, amely egy szűrési és egy azonosítási szakaszból áll, alapvetően az ellenőrzés által hozott eredmények határozzák meg az olyan adatfájlok blokkolásának célja vonatkozásában, amelyek az észlelések alapján szellemi tulajdonjogot sérthetnek. Annak igazodnia kell a technológiai fejlődéshez is.

²⁶ – A továbbiakban: szűrőrendszer.

²⁷ – A továbbiakban: blokkolómechanizmus.

Ahhoz pedig, hogy hatékony lehessen, szisztematikusan, univerzálisnak és fejlődőképnek kell lennie.²⁸

beazonosításának eljárását illetően.²⁹ A Bíróság így nem rendelkezik semmilyen pontos információval az elvégzendő ellenőrzés intenzitását és mélységét illetően.

49. Le kell szögezmem, hogy sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a Sabam nem szolgáltatott információt arra vonatkozóan, hogy melyek azok a konkrét módszerek, amelyek alapján ezt az ellenőrzést el lehet vagy el kell végezni, sem a szűrés technikáit, sem a vélhetően kalózkodással érintett fájlok

50. Bár e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy nem a Bíróság, hanem kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata, adott esetben, e kérdés technikai aspektusainak vizsgálata³⁰, ugyanakkor fontos pontosítani, hogy

28 – Írásbeli beadványaiban a Sabam ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a kért intézkedés csak a „peer-to-peer” kommunikációra vonatkozik. A „peer-to-peer” (pár a párhoz) kifejezés egy olyan kommunikációs módszert jelöl, amelynél az egymással közvetlenül hálózatba kapcsolódó számítógépek speciális protokollokat használó szoftverek segítségével cserélnek adatokat, akár fájlok formájában (a jelen ügyben tárgyalta „file sharing”), de akár olyan telefonos szolgáltatások formájában is, mint például a Skype. Szemléltetés céljából a következő „file sharing” protokollokat és szoftvereket említhetjük: a BitTorrent (Azureus, BitComet, Shareaza, MIDonkey...), eDonkey (eDonkey2000, MIDonkey), a FastTrack (Kazaa, Grokster, iMesh, MIDonkey), a Gnutella (BearShare, Shareaza, Casbos, LimeWire, MIDonkey...), a Gnutella2 (Shareaza, Trustyfiles, Kiwi Alpha, FileScope, MIDonkey...), az OpenNap (Napster, Lopster, Teknap, MIDonkey); a „peer-to-peer” részletesebb bemutatására lásd többek között: Stevens, R., Peer-to-Peer (P2P) Resource Sharing, 2010 július (az Oxfordi Egyetem Informatika és Hírközlési Technológia szakának honlapján, <<http://www.ict.ox.ac.uk/oxford/rules/p2p.xml>>). A Sabam pontosítja, hogy a kért intézkedés „a Sabam katalógusába tartozó zeneműveket [...] tartalmazó elektronikus adatfájlok »peer-to-peer« szoftverek segítségével történő küldésének és fogadásának valamennyi formájának lehetővé tételére” irányul. A kérdést előterjesztő bíróság feladata meghatározni azt, hogy pontosan melyek ezek a formák, illetve különösen annak meghatározása, hogy a rendszernek a „peer-to-peer” alternatíváit képező módszerekhez is igazodnia kell-e, az olyan fájlcsereket illetően, mint például a „streaming” (egyidőű vagy valde idejű adatfolyam) és a „direct download” (közvetlen letöltés, például RapidShare-en, MegaUploadon keresztül). A Bíróságnak, akit köt az előzetes döntéshozatalra eléje terjesztett kérdés szövege és az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglalt jogalapot, abból az elvből kell kiindulnia, hogy a kért szűrő- és blokkolórendszer a „többek között” – tehát nem kizárólag – a „peer-to-peer” szoftverek segítségével megvalósuló közlésekre vonatkozik.

29 – Ez a Sabam védekezésében említett „technológiai semlegesség” elvének elkerülhetetlen következménye, amelynek értelmében a kért intézkedés nem kötelezi a Scarletet semmiféle különleges technológia elfogadására.

30 – Az átlagembertől elvárható gondosság mellett, úgy tűnik, hogy a szűrő- és blokkolórendszer alkalmazása többféle észlelési mechanizmuson alapulhat. Ez alapján megkülönböztethetjük: 1) az alkalmazott kommunikációs protokoll észlelését: mindegyik „peer-to-peer” protokoll rendelkezik saját mechanizmusokkal a hálózat kezelésére és a forgalom elosztásának koordinálására, ezért olyan szűrőket lehet bevezetni, amelyek minden egyes IP-csomagban megkeresik az egyes protokollokra jellemző saját ujjlenyomatot (aláírást). Ezt követően, ha az aláírás már ismert, akkor blokkolni vagy – elrettentés céljából – jelentősen lassítani lehet az összes olyan kommunikációt, amely ezt a protokollt használja, illetve ki lehet aknázni a fájl tartalmak alapos ellenőrzésének lehetőségeit, annak érdekében, hogy csak a jogsértőként beazonosított fájlokat blokkolják; 2) a cserélt fájlok tartalmának észlelését: az ilyen típusú rendszer vagy a fájlkorábban elhelyezett informatikai tovoalást/jelölést képes felismerni, vagy össze tudja vetni valamely fájl informatikai tovoalást/jelölését a művek korábban megállapított/észlelt ujjlenyomataival. Az Audible Magic előzetes döntéshozatalra utaló határozatban említett CopySense rendszere ilyen típusú rendszer; 3) a peres eljárás tárgyát képező kommunikációban részt vevő felek viselkedésének/magatartásának észlelését: kommunikációs portok észlelése; annak észlelése, ha egy szerver-kliens számítógép több másik klienssel létesít kapcsolatot; keresések/fájlküldések észlelése, vagy akár a fájlcsere titkosításának észlelése, ami az észleléseszközök megkerülésének megkísérlésére utaló jel. A tárgyalta különféle technikák szemléltetésére vö. például a 2005. március 9-i Kahn-Brugidou jelentést, valamint az új hálózatokon a kulturális jelentőségű alkotások fejlődéséről és védelméről szóló, 2007. november 23-i Olivennes-jelentést, amelynek alapján a Hadopi-törvényt elfogadásra került.

nem evidens, hogy az elvégzendő szűrésnek jogi szempontból nincs jelentősége.³¹

b) A „blokkolómechanizmus”

51. A kérdést előterjesztő bíróság közli, hogy a blokkolómechanizmusnak vagy „a küldés alkalmával”, vagy „a lekérés szintjén” kell tudnia akcióba lépnie, azonban nem szolgál további pontosítással e mechanizmus *modus operandiját* illetően. A Sabam ragaszkodik ahhoz az elképzeléshez, hogy az alkalmazandó mechanizmust lényegében annak a célja határozza meg, vagyis az arra való alkalmassága, hogy „megakadályozza a Sabam repertoárjába tartozó zeneművet tartalmazó elektronikus fájloknak az ügyfelei által, »peer-to-peer« szoftverek segítségével történő küldésének és fogadásának valamennyi formáját”. Pontosítja, hogy itt bizonyos információknak olyan, ún. „time out” üzenetek kézbesítésével történő továbbításának megakadályozásáról van szó, amelyek arról tájékoztatnak, hogy a továbbítás elvégzése nem lehetséges.

52. Valójában lehetetlen leírni³² annak a szűrőrendszernek és blokkolómechanizmusnak

31 – A Sabam által védett technológiai semlegesség elve ellenére az életbeléptetni kívánt rendszer megválasztása technológiai szempontból sem semleges. Joggal gondolható például, hogy a valamennyi kommunikációs tartalmat szűrő rendszernek valószínűleg jelentősebb hatása lesz a kommunikációs hálózatra, mint a csupán a cserélt fájlokat – a beazonosított aláírással rendelkező protokollok követésével – szűrő rendszernek.

32 – Ez az egyik következménye a Sabam által védett technológiai semlegességre vonatkozó elképzelésnek.

a konkrét működését, *modus operandiját*, amelynek alkalmazására a kért intézkedés kötelezne. A szűrésnek a kért alkalmazási köre, vagyis az ellenőrzéssel érintett személyek, az ellenőrzéssel érintett közlések és az alkalmazandó ellenőrzés intenzitása túlságosan általános, és részben meghatározhatatlan. Következésképpen sem annak konkrét hatása az adatok cseréjére, sem annak globális gazdasági költségei, különösen a telepítés költsége és a karbantartási költségek, nem határozhatók meg előre.

2. Az eltiltó intézkedés jellemzői

53. A kért szűrő- és blokkolórendszer imént leírt természete és fő jellemzői közvetlen kihatással vannak magának a bíróságtól kért intézkedésnek a jellegére. Az alkalmazandó rendszer túlságosan általános alkalmazási köre magának az eltiltás formájában kért intézkedésnek a személyi és tárgyi hatályát is szükségképpen általános jellegűvé teszi, akárcsak annak időbeli hatályát, miként azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti.

54. A kért intézkedésnek egyéb jellemzői is vannak, amelyeket fontos kiemelni. Az intézkedés egyrészt megelőző jelleggel eredménykötelezettséget ró a Scarletre, bíróság

terhe mellett, másrészt pedig a szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetésének költségeit is rá hárítja. Ez az intézkedés tehát szintén annak fő célja által határozható meg, ami az, hogy az IHSZ-ekre hárítja át a művek és alkotások interneten fellelhető kalózpéldányainak illegális letöltése elleni küzdelemmel kapcsolatos jogi és gazdasági felelősséget. Vizsgáljuk meg ezt közelebbről.

amely kizárólag a szellemi tulajdonjogok védelme érdekében kitűzött cél tekintetében vett eredményeinek hatékonysága alapján határozható meg.

a) „[...] időbeli korlátozás nélkül [...]”: az intézkedés időbeli hatálya

b) „[...] valamennyi – kimenő és bejövő – elektronikus közlés [...]”: az intézkedés tárgyi hatálya

55. A kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy az intézkedést „időbeli korlátozás nélkül” rendelték el. A Sabam írásbeli beadványaiban megerősítette, hogy a kért intézkedés, magának a szerzői jogi védelemnek az időtartamán kívül, nincs időbeli korlátozás-hoz kötve. A Sabam ezenfelül hangsúlyozza az intézkedés evolúciós dimenzióját, mivel azt a technológia mindenkori fejlődéséhez kell igazítani, és emiatt időnként kiigazításoknak kell alávetni.

57. A szűrésnek és adott esetben blokkolásnak alávetett közlések, amint láttuk, nem képezik további részletes leírás tárgyát. Nem lehet megállapítani, hogy az ellenőrzéseknek valamennyi közlésre ki kell-e terjedniük, vagy csak azokra, amelyek „peer-to-peer” szoftverek közbeiktatásával történnek, de mindenestre úgy tűnik, hogy az életbe léptetendő ellenőrzésnek hatékony eredményeket kell produkálnia, és egyszerre kell szisztematikusnak és univerzálisnak lennie.

56. A kért intézkedés így azt az egyidejűleg állandó és örökös kötelezettséget róna a Scarletre, és amint azt látni fogjuk, szélesebb értelemben véve az IHSZ-ekre általában, hogy fejlesszék ki, teszteljék, léptessék életbe és frissítsék azt a szűrő- és blokkolórendszert,

58. Következésképpen a kért intézkedés, amely úgy jelenik meg, mint egy polgári eljárás keretében elrendelt, valamely IHSZ-nek címzett egyszerű tiltás, amely a szellemi tulajdonjogok megsértésének megállapítására és szankcionálására, valamint az ebből eredő károk megtérítésére irányul, valójában az említett IHSZ szolgáltatásain átmenő valamennyi közlés állandó és örökös, szisztematikus és univerzális szűrésére szolgáló rendszer életbeléptetésére irányul.

c) „[...] teljes ügyfélköre vonatkozásában [...]”: az intézkedés személyi hatálya

megsértését előzetesen és egyedileg beazonosították volna.

59. Az életbe léptetendő rendszer küldetése – ami a közlések összessége szűrésének a közvetlen következménye – nemcsak a szóban forgó IHSZ szolgáltatásainak előfizetői, hanem annak valamennyi felhasználója magatartásának vizsgálata. Miként a Sabam azt írásbeli beadványaiban pontosította, nem sokat számít, hogy az IHSZ ügyfele a közlés küldője vagy címzettje. Ahhoz, hogy hatékony legyen, a rendszernek az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés szövegét követve kell működnie, anélkül hogy az elkövetett szerzői jogi jogsértés feltételezett elkövetőit előzetesen beazonosítsanak, függetlenül az említett személyek és az IHSZ közötti bármilyen szerződéses kapcsolattól.

60. Az életbe léptetendő rendszernek blokkolnia kell tudnia a Scarletnél előfizetéssel rendelkező valamennyi internetező által a valamely más internetezőnek (függetlenül attól, hogy ez utóbbi a Scarlet előfizetője-e, vagy sem) küldött valamennyi olyan fájlt, amely vélhetően sérti a Sabam által kezelt, gyűjtött és védett jogok valamelyikét. De szintén blokkolnia kell tudnia a Scarletnél előfizetéssel rendelkező valamennyi internetező által fogadott valamennyi, a többi internetezőtől (függetlenül attól, hogy ez utóbbiak a Scarlet előfizetői-e, vagy sem) származó, szerzői jogot sértő fájlt. A rendszernek lehetővé kell tudnia tennie valamennyi olyan fájl blokkolását, amelynek tartalma a Sabam reper-toárjába tartozik, anélkül hogy a szerzői jog

61. A kért intézkedés túlságosan széles alkalmazási körének egy másik dimenzióját is feltétlenül ki kell emelni. Bár világos, hogy az alapeljárásbeli jogvitában csupán a Sabam áll szemben a Scarlettel, ugyanakkor az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből, akárcsak a beavatkozók írásbeli beadványaiból, kiderül, hogy a jogvita terjedelme szükségszerűen túlmutat az alapeljárás feleinek érdekein. Az alapügyben hozott döntés tagadhatatlanul kihat majd, és azt általánosítani fogják nem csupán az IHSZ-ek egészére, hanem szélesebb értelemben az internet többi fontos szereplőjére is³³, nemcsak abban a tagállamban, ahol az előzetes döntéshozatali kérdés felmerült, hanem valamennyi tagállamban, sőt még azon kívül is.³⁴ A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis, miként azt már hangsúlyoztuk, arra kéri a Bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy ellentétes-e az uniós joggal az, ha elismerik az ő arra vonatkozó jogát, hogy olyan intézkedést rendeljen el, amelyet kértek, és szélesebb értelemben ellentétes-e az uniós joggal az, hogy a jogosultak egyre erőteljesebb küzdelmet folytatnak az illegális letöltésekkel szemben, aminek eredményeként valamennyi tagállamban,

33 – A Bíróságot egyébként már megkeresték egy ugyanilyen előzetes döntéshozatali kérdéssel, egy másik peres eljárás keretében, amelyben a Sabam és a Netlog (közösségi oldal) áll egymással szemben; lásd a Bíróság előtt folyamatban lévő C-360/10. sz. ügyet (HL C 288., 2010.10.23., 18. o.).

34 – A belga bíróságok ezen ügyben hozott határozatainak ugyanis jelentős kihatása van Európa határain kívül is, miként az az interneten végzett gyors keresés alapján megállapítható volt.

sőt, még azokon kívül is megsokszorozódik az ilyen jellegű kérelmek száma.³⁵

62. Következésképpen a kért intézkedés, amely egy konkrétan beazonosított jogi személynek címzett olyan eltiltás formájában jelenik meg, amely egy szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetésére kötelezi őt, valójában arra szolgál, hogy tartós kihátással legyen a jogi vagy természetes személyek egy meghatározatlan körére, az IHSZ-ekre vagy az internetezőkre, az információs társadalom szolgáltatóira és e szolgáltatások használóira.

d) „[...] *in abstracto* és megelőző jelleggel [...]”: a kért intézkedés megelőző és visszatartó szerepe

63. A kérdést előterjesztő bíróság jelezte, hogy őt a Scarlettel szemben elrendelni kért intézkedés „*in abstracto*” és „megelőző jelleggel” történő meghozatalára kérték, azonban nem pontosította, hogy ez alatt mit ért pontosan. Mindenesetre feltételezhető, hogy a kért intézkedésnek nem az a célja, hogy valamely IHSZ-szel szemben azt a kötelezettséget

rendelje el, hogy az a szerzői vagy szomszédos jogok tényleges sérelmének vagy az azok sérelmével fenyegető veszélynek a valamely bíróság által polgári eljárás keretében történő *in concreto* megállapítására támaszkodjon. Így ez utóbbi úgy fogható fel, mint egy egyszerűen megelőző jellegű és visszatartó hatású intézkedés.³⁶

e) „[...] saját költségére [...]”: a kért intézkedés végrehajtásával kapcsolatos költségek viselése

64. A kérdést előterjesztő bíróság végül kifejti, hogy a kért szűrő- és blokkolórendszer üzembe helyezésének költségeit a szolgáltatónak kell viselnie. Ebből a szempontból a szóban forgó intézkedésnek az a hatása, hogy a Scarletre hárítja azoknak az egyáltalán nem elhanyagolható költségeknek a viselését, amelyek azon polgári eljárások megindításával kapcsolatosak, amelyekkel általában a szerzői jogok vagy a szomszédos jogok jogosultjainak, illetve ezek jogutódjainak kell megindítaniuk

35 – Aligha kell külön hangsúlyozni azokat a jelentős előnyöket, amelyekkel a szűrő- és blokkolórendszerek általános körű életbeléptetése az illegális letöltések elleni küzdelemben részt vevő jogosultak vagy jogutódjaik és különösen a közös jogkezelő szervezetek számára járna, feltéve ha e rendszerek tényleg hatékonyak lennének, először is eljárási és vagyoni téren, ahhoz a stratégiához képest, amely abban áll, hogy bírósági úton kéri az IHSZ-ek közreműködését a jogsértők felderítésében és összeírásában, majd a velük szembeni eljárások megindításában.

36 – A Sabam e tekintetben kifejti, hogy ő a Scarletet nem mint a szellemi tulajdonjogok megsértésének elkövetőjét, illetve felelőst akarja eljárás alá vonni, hanem mindössze attól akarja elretteníteni őt, hogy szolgáltatásokat nyújtson olyan harmadik személyek részére, akik azokat a szerzői jogok vagy a szomszédos jogok megsértése céljából veszik igénybe. Ezt illetően ugyanakkor emlékeztetni kell arra, hogy a Scarlet az elsőfokú eljárásban egy bíróság terhe mellett kiszabott eltiltó intézkedésnek volt az alanya, amelyet az alapeljárásban fellebbezéssel megtámadtak, és a Sabam az elsőfokú bíróság által hozott határozatok helybenhagyását, valamint a meghozott határozat fordításának a honlapján, illetve több napilapban történő közzétételét kérte.

a jogsértés megállapítása, a szankció kiszabása és adott esetben az említett jogok megsértése miatti kár megtérítése érdekében.

65. A szóban forgó intézkedés közvetlen gazdasági hatását³⁷, amely valójában³⁸ nem képezi, és nem is képezheti semmiféle értékelés tárgyát, emellett tovább súlyosbítják a kért intézkedéshez társítható bírságok is, különösen a szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetésére meghatározott határidők be nem tartásának szankcionálására szolgáló bírságok.

3. Közbenső következtetés

66. Az előbbiekből kifejtettekből az következik, hogy a kért intézkedés, azzal, hogy arra kötelez egy IHSZ-t, hogy az léptessen életbe olyan szűrő- és blokkolórendszert, mint a fent leírt rendszer, valójában olyan általános jellegű, új „kötelezettségnek” tűnik, amelynek idővel az lesz a küldetése, hogy azt állandó

jelleggel valamennyi IHSZ-re kiterjesszék. Önmagában nem mutat olyan konkrétságra és egyediesítésre jellemző tulajdonságokat, amelyek általában elvárhatók a valamely vélelmezett, konkrétan meghatározott magatartásra válaszként adott megtorló intézkedésektől vagy reakcióktól. A többé-kevésbé egyedileg beazonosítható szellemi tulajdonjogi jogsértésekre adott válaszlépésként a kérdést előterjesztő bíróságtól egy olyan intézkedés elfogadását kérték, amely, ismétlem, jellegénél fogva nem is lehet más, mint minden – személyi, térbeli és időbeli – szempontból általános.

67. Legyen szabad itt megjegyeznem, hogy ebből a szempontból, bár az előterjesztő bíróság kérdését kizárólag a Scarlet jogainak és érdekeinek kizárásából kell megközeleltíteni, a törvényesség elvét a legáltalánosabb értelmében alkalmazva a kérdésre nemleges válasz is adható. Ugyanis, miként azt a Bíróság a fent hivatkozott Hoechst kontra Bizottság ügyben hozott ítéletében³⁹ hangsúlyozta, „a közhatalomnak a személyek – akár a jogi, akár a természetes személyek – magánéletének szférájába történő beavatkozásának mindig jogi alapja kell legyen, és törvényben meghatározott indokokkal alátámasztottnak kell lennie”. E biztonsági követelmény, amely az uniós jog egyik általános elveként elismert követelmény, a törvényesség elvének és a jogbiztonság elvének a folyamánya, amelyek

37 – A Tribunal de première instance de Bruxelles által kirendelt szakértő nagy súlyt fektetett a kérdés ezen aspektusára. Lásd a szakértőnek az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban idézett, 2007. január 29-i szakvéleményének 4. és 5. pontjában foglalt következtetéseket, amelyeket a fenti 21. pontban átvettem.

38 – Megismétlem, a Sabam által védett technológiai semlegesség elve azzal jár, hogy *ex ante* lehetetlen megbecsülni az ilyen szűrő- és blokkolórendszer üzembe helyezésének globális költségeit, legyen szó akár a fejlesztéssel és magának a rendszernek a tesztelésével, a beruházással (szűrőberendezés, routerek stb.), a mérnöki tervezéssel és a projekt irányításával, akár annak rendszeres karbantartásával és működésének figyelemmel kíséréssel kapcsolatos költségekről.

39 – Az ítélet 19. pontja.

a jogállamiság fogalmából következnek.⁴⁰ A Bíróság így már többször kimondta, hogy a jobbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalanyok tekintetében terheket előíró⁴¹, rájuk nézve kedvezőtlen következményekkel járó⁴², illetve a megjelölt személyek jogaira és szabadságaira jelentős kihatással lévő korlátozó intézkedéseket előíró⁴³ szabályozásnak egyértelműnek és pontosnak kell lennie, annak érdekében, hogy az érdekelték félreértések veszélye nélkül ismerhessék meg joگاikat és kötelezettségeiket, és hozhassák meg ennek

következtében intézkedéseiket.⁴⁴ Márpedig, miként azt az alábbiakban alkalmam lesz – a Scarlet szolgáltatásai használóinak, szélesebb értelemben véve pedig az internetezők szempontjára összeponstosítva – pontról pontra bebizonyítani⁴⁵, az a nemzeti jogi rendelkezés, amelynek alapján a Scarlet részére előírt kötelezettség elfogadható lenne, nem felel meg többek között ezeknek a követelményeknek.

40 – Aligha kell emlékeztetni arra, hogy az Unió az EUSZ 2. cikk értelmében többek között a jogállamiság értékein alapul, és a Bíróság hosszú időre visszanyúló ítélkezési gyakorlatot szentelt a „jogi közösség” fogalmának; lásd többek között a 294/83. sz., Les Verts kontra Parlament ügyben 1986. április 23-án hozott ítélet [EBHT 1986., 1339. o.] 23. pontját, valamint a C-402/05. P. és C-415/05. P. sz., Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság egyesített ügyekben 2008. szeptember 3-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-6351. o.] 281. pontját. E kérdésekről – a nemzeti fogalmaknak az uniósi jogban való használatára vonatkozó szükségszerű fenntartásokkal – lásd többek között Calliess, C. és Ruffert, M., *EUV/EGV, Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtcharta*, Kommentar, Beck, 2007, 62. o.; Schwarze, J., *Droit administratif européen*, Bruylant 2009, a 219. és azt követő oldalak; Azoulay, L., *Le principe de légalité*, in Auby, J.-B. és Duthel de la Rochère, J., *Droit administratif européen*, Bruylant 2007, 394. o., különösen a 399. pont; Simon, D., *La Communauté de droit*, in Sudre, F. és Labayle, H., *Réalité et perspectives du droit communautaire des droits fondamentaux*, Bruylant, 2000, 85. o., különösen a 117. ponttól.

41 – Lásd különösen a Bíróság 169/80. sz., Gondrand és Garancini ügyben 1981. július 9-én hozott ítéletének (EBHT 1980., 1931. o.) 17. pontját; 92/87. és 93/87. sz., Bizottság kontra Franciaország és Egyesült Királyság egyesített ügyekben 1989. február 22-én hozott ítéletének (EBHT 1989., 405. o.) 22. pontját; C-143/93. sz. Van Es Douane Agenten ügyben 1996. február 13-án hozott ítéletének (EBHT 1996., I-431. o.) 27. pontját; C-354/95. sz., National Farmers' Union és társai ügyben 1997. július 17-én hozott ítéletének (EBHT 1997., I-4559. o.) 57. pontját; C-177/96. sz., Banque Indosuez és társai ügyben 1997. október 16-án hozott ítéletének (EBHT 1997., I-5659. o.) 27. pontját; C-78/01. sz. BGL-ügyben 2003. szeptember 23-án hozott ítéletének (EBHT 2003., I-9543. o.) 71. pontját, valamint C-338/95. sz. Wiener SI ügyben 1997. november 20-án hozott ítéletének (EBHT 1997., I-6495. o.) 19. pontját.

42 – Lásd többek között a Bíróság C-17/03. sz., VEMW és társai ügyben 2005. június 7-én hozott ítéletének (EBHT 2005., I-4983. o.) 80. pontját; C-226/08. sz. Stadt Papenburg ügyben 2010. január 14-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-131. o.) 45. pontját; C-550/07. P. sz., Akzo Nobel Chemicals és Akros Chemicals kontra Bizottság és társai ügyben 2010. szeptember 14-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-8301. o.) 100. pontját; és C-225/09. sz. Jakubowska-ügyben 2010. december 2-án hozott ítéletének (EBHT 2010., I-12329. o.) 42. pontját.

43 – A Bíróság C-340/08. sz., M és társai ügyben 2010. április 29-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-3913. o.) 65. pontját.

68. Egyébként a többek között a Bizottság által is helyesen védett megközelítést követve elég egyértelműen kitűnik, hogy a felderített szellemi tulajdonjog megsértése és a kért intézkedés között nincs megfelelő arányossági viszony. Véleményem szerint azonban nem ez az elsődlegesen előterjesztett kérdés. A felmerült kérdés az, hogy előírható-e a fentebb leírt jellemzőkkel rendelkező szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetésére vonatkozó ezen új kötelezettség – az említett IHSZ felhasználóinak, vagyis az internetezők alapvető jogaira gyakorolt hatására tekintettel – az IHSZ-ek részére meghagyás formájában,

44 – Lásd még a Bíróság 143/83. sz., Bizottság kontra Dánia ügyben 1985. január 30-án hozott ítéletének (EBHT 1985., 427. o.) 10. pontját; 257/86. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1988. június 21-én hozott ítéletének (EBHT 1988., 3249. o.) 12. pontját; C-325/91. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1993. június 16-án hozott ítéletének (EBHT 1993., I-3283. o.) 26. pontját; C-370/07. sz., Bizottság kontra Tanács ügyben 2009. október 1-jén hozott ítéletének (EBHT 2009., I-8917. o.) 39. pontját; C-152/09. sz. Grootes-ügyben 2010. november 11-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-11285. o.) 43. pontját és C-77/09. sz. Gowan Comercio ügyben 2010. december 22-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-13533. o.) 47. pontját. Az irányelveket átültető intézkedések világosságával és pontosságával kapcsolatban lásd többek között a Bíróság C-6/04. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2005. október 20-án hozott ítéletének (EBHT 2005., I-9017. o.) 21. pontját, C-508/04. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének (EBHT 2007., I-3787. o.) 73. pontját és C-50/09. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2011. március 3-án hozott ítéletének (EBHT 2011., I-873. o.) 46. pontját.

45 – Lásd a lenti E. részben, a 101. ponttól.

egy olyan jogi alapra hivatkozva, amelyet még meg kell vizsgálnom.

C – Az intézkedés minősítése az irányelvekre és a Charta 7., 8. és 11. cikkére tekintettel: a Charta 52. cikke (1) bekezdése értelmében vett „korlátozás” fogalma

69. Az előzetes döntéshozatali kérdés a „95/46 irányelvvel, a 2001/31 irányelvvel és a 2002/58 irányelvvel együttesen értelmezett, és többek között a Charta 7., 8., 11. cikkére és 52. cikkének (1) bekezdésére tekintettel értelmezett 2001/29 irányelv és a 2004/48 irányelv” Bíróság általi értelmezésére irányul. Lényegében annak meghatározásáról van szó, hogy tekintettel a fennálló nemzeti szabályozásra, ez az elsődleges és másodlagos uniós jogból álló jogszabályhalmaz lehetőséget nyújt-e a tagállami bíróságok számára arra, hogy meghagyás útján a fent leírthoz hasonló intézkedést rendeljenek el. Az alapügyet elsődlegesen mégis az elsődleges jogra való tekintettel kell vizsgálni, a másodlagos jogot pedig az elsődleges jogra való tekintettel kell értelmezni, hiszen a szóban forgó intézkedés a Charta 7., 8. és 11. cikke által garantált jogokat és szabadságokat, miként azt látni fogjuk, közvetlenül érinti. E megállapításhoz néhány előzetes észrevételt kell tennem.

70. Emlékeztetnem kell itt arra, hogy a kérdésben hivatkozott irányelvek képezik azt a jogi hátteret, amelybe a kért intézkedés

meghozatalának elvileg illeszkednie kell⁴⁶, mivel egyesek úgy vélik, hogy azok megengednek vagy legalábbis nem képezik akadályát az intézkedés elfogadásának, mások ezzel szemben úgy vélik, hogy azok nem teszik lehetővé annak elfogadását, sőt, az intézkedés meghozatala azokkal ellentétes.⁴⁷ Ezek az irányelvek többé-kevésbé explicit módon hivatkoznak az EEJE, illetve már a Charta által is garantált alapvető jogokra.⁴⁸ A Promusicae-ügyben hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy ezen irányelvek átültetése és alkalmazása során a tagállamok feladata ügyelni az általuk biztosítani kívánt alapvető jogok közötti helyes egyensúlyra.

71. A Charta 7., 8. és 11. cikke biztosítja, mint tudjuk, a magán- és a családi élet tiszteltben

46 – A 2001/29 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése és a 2004/48 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja például azt a kettős kötelezettséget írja elő a tagállamok részére, hogy vezessenek be olyan jellegű jogi mechanizmusokat, amelyek megelőzik és szankcionálják a szellemi tulajdonjogok megsértését. A 2000/31 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése kettős, tartózkodásra irányuló kötelezettséget ír elő a tagállamok részére: tartózkodniuk kell attól, hogy a „szolgáltatókkal” szemben az általuk továbbított vagy tárolt információk nyomkövetésére, illetve a jogellenes tevékenységre utaló tények vagy körülmények aktív kivizsgálására vonatkozóan általános kötelezettséget írjanak elő. A 95/46 irányelv és a 2002/58 irányelv a céljánál fogva biztosítja a személyes adatok védelmét. A 2006/24 irányelv 4. cikke előírja, hogy a tagállamoknak meg kell tenniük az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az ezen irányelvnek megfelelően őrzött adatok csak az illetékes hatóságokhoz juthassanak el, pontosan meghatározott esetekben és a belső jognak megfelelően.

47 – Lásd e tekintetben Kokott főtanácsnoknak a fent hivatkozott Promusicae-ügyre vonatkozó indítványát, amely részletesen vizsgálja a különböző irányelvek között fennálló kapcsolatot.

48 – Lásd konkrétan a 95/46/EK irányelv első, második, tizedik és harminchetedik preambulumbekzdését, a 2002/58 irányelv harmadik, tizenegyedik és huszonnegyedik preambulumbekzdését, a 2000/31 irányelv kilencedik és huszonötödik preambulumbekzdését, valamint a 2006/24 irányelv 4. cikkét.

tartásához való jogot, a személyes adatok védelméhez való jogot, valamint a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát. Aligha kell hangsúlyozni, hogy a jelen ügyben más alapvető jogok is érintettek, különösen a Charta 17. cikkének (1) bekezdése által biztosított tulajdonhoz való jog, valamint ezen belül a Charta 17. cikkének (2) bekezdése által biztosított szellemi tulajdon védelméhez való jog, amelynek az interneten keresztül történő illegális letöltésekkel megvalósuló megsértése igen nagy mértéket ölt, és nyilvánvaló módon az alapeljárás központi kérdését képezi. Ugyanakkor, tekintettel a kért intézkedésre, az előírt szűrő- és blokkolórendszerre, valamint az előterjesztett kérdés megfogalmazására, főként a Charta 7., 8. és 11. cikke által garantált jogok képezik a kérdés tárgyát, mivel a tulajdonjog csak másodlagosan érintett, azáltal hogy a rendszer üzembe helyezésének költségeit kizárólag az IHSZ-nek kell viselnie.⁴⁹

(2) bekezdésére figyelemmel. Ha az említett intézkedést korlátozásnak⁵⁰ kell minősíteni, akkor biztosítani kell, hogy az megfeleljen az e rendelkezések által előírt különböző feltételeknek.

1. „[...] többek között a Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel értelmezett [...]”: a magánélet tiszteletben tartása és a személyes adatok védelméhez való jog

73. A kért intézkedést egyrészt, mint a személyes adatok védelméhez való jog lehetséges

72. Mindezek alapján most azt kell megvizsgálnunk, hogy a kért intézkedés a Charta 52. cikke (1) bekezdése értelmében a jogok és szabadságok „korlátozásának” minősíthető-e, az EJE 8. cikke (2) bekezdésére és 10. cikke

49 – Mivel az intézkedést, vagyis a szűrő- és blokkolórendszert az IHSZ kizárólagos költségére kell végrehajtani, az említett intézkedés úgy is felfogható, mint a Chartának az EJE 1. sz. jegyzőkönyvének 1. cikkére és az Európai Emberi Jogi Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatára figyelemmel értelmezett 17. cikke értelmében vett tulajdonhoz való jogtól való „megfosztás”. A kérdés ezen aspektusát azonban a jelen indítványban nem fogom vizsgálni.

50 – Vagy esetleg az EJE 8. cikke értelmében vett „beavatkozásnak”; illetőleg az EJE 10. cikke értelmében vett „korlátozásoknak való alávetésnek”. E fogalmakkal kapcsolatban lásd többek között: Ganshof van der Meersch, W. J., *Réflexions sur les restrictions à l'exercice des droits de l'homme dans la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg*, *Völkerrecht als Rechtsordnung – Internationale Gerichtsbarkeit – Menschenrechte*, Festschrift für H. Mosler, Springer, 1983, 263. o.; Kiss, C.-A., „Les clauses de limitation et de dérogation dans la CEDH”, in Turp, D., és Beaudoin, G., *Perspectives canadiennes et européennes des droits de la personne*, Yvon Blais, 1986., 119.o.; Duarte, B., *Les restrictions aux droits de l'homme garantis par le Pacte international relatif aux droits civils et politiques et les Conventions américaine et européenne des droits de l'homme*, Thèse, Université de Lille II, 2005.; Viljanen, J., *The European Court of Human Rights as a Developer of the General Doctrines of Human Rights Law. A Study of the Limitation Clauses of the European Convention on Human Rights*, Thesis, University of Tampere, 2003.; Loucaides, L. G., „Restrictions or limitations on the Rights guaranteed by the European Convention on Human Rights”, in *The Finnish Yearbook of International Law*, 3. kötet, 334. o.

korlátozását, másrészt pedig mint a közlések titkosságának tiszteletben tartásához való jog lehetséges korlátozását kell megvizsgálni. Általánosságban, miként azt a Bizottság néhányszor már megállapította⁵¹, az anonimitás megőrzésének lehetősége alapvető jelentőségű, amennyiben fenn akarjuk tartani a magánélethez fűződő jogokat az internet világában. Ugyanakkor, bár egyértelműen úgy tűnik, hogy a 95/46 irányelvet és a 2002/58 irányelvet a Charta 7. és 8. cikkével együttesen kell értelmezni⁵², adott esetben az EEJE 8. cikkére is figyelemmel⁵³, a személyes adatok védelméhez való jogot (a Charta 8. cikke) és a kért szűrő- és blokkolórendszer kivetelezését egyesítő kapocs sokkal kevésbé világos számára.⁵⁴

a) A személyes adatok védelme (a Charta 8. cikke)

74. A szűrő- és blokkolórendszernek a személyes adatok védelméhez való jogra gyakorolt hatásának konkrét értékelése bizonyos fokú nehézségbe ütközik. Az első nehézség a szóban forgó személyes adatok azonosításában rejlik, mivel ez utóbbiakat, az „IP-címeket” leszámítva⁵⁵, nem lehet egyértelműen beazonosítani. A technológiai semlegesség ugyanis, amelyre a Sabam hivatkozik, azt jelenti, hogy *a priori* nem lehet meghatározni, hogy az életbe léptetendő rendszer a személyes adatok feldolgozásával jár-e. *A fortiori* nem lehet meghatározni, hogy a rendszer az IP-címek gyűjtésére és visszafejtésére is kiterjed-e.

51 – A Bizottságnak a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, a Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához címzett közleménye – A biztonságosabb információs társadalom megeremtése az információs struktúrák biztonságának megerősítésével és a kiberbűnözés elleni küzdelem révén – eEurope 2002, COM(2000) 890 végleges, különösen a 23. o.

52 – Lásd e tekintetben különösen a C-465/00., C-138/01. és C-139/01. sz., Rundfunk egyesített ügyekben 2003. május 20-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4989. o.) 68. pontját; a C-73/07. sz., Satakunnan Markkinapörssi és Satamedia ügyben 2008. december 16-án hozott ítéletet (EBHT 2008., I-9831. o), valamint a fent hivatkozott Volker und Markus Schecke ügyben hozott ítélet 56. és azt követő pontjait. Lásd még Kokott főtanácsnoknak a Promusicae-ügyre vonatkozó, fent hivatkozott indítványának 51. és azt követő pontjait.

53 – Lásd különösen a 95/46 irányelv tizedik preambulumbekzdését, és a 2002/58irányelv első, második, hetedik, tizedik, tizenegyedik és huszonnyedik preambulumbekzdését, valamint 1. cikkének (1) bekezdését.

54 – A Scarlet és az ISPA akárcsak a belga, a cseh és a holland kormány lényegében azon az állásponton van, hogy az ilyen szűrő- és blokkolórendszer életbe léptetése azt eredményezné, hogy az IHSZ-ek személyes jellegű adatok feldolgozását végeznék, figyelmen kívül hagyva ezzel a 95/46 irányelv és a 2002/58 irányelv rendelkezéseit. A Sabam, a lengyel és a finn kormány, valamint a Bizottság viszont úgy véli, hogy az ilyen rendszer életbe léptetése nem ellentétes a 95/46 és a 2002/58 irányelvvél. Az adatkezelés ezen irányelvek általi tilalmának megvizsgálásához lásd különösen Kokott főtanácsnoknak a fent hivatkozott Promusicae-ügyben ismertetett indítványának 64. és azt követő pontjait.

75. A második nehézséget annak meghatározása jelenti, hogy az IP-címek személyes adatokat képeznek-e. A Bíróság eddig csak olyan ügyeket tárgyalt, amelyekben az IP-címekhez köthető nevekre vonatkozó adatok voltak érintettek⁵⁶, viszont még sohasem volt

55 – A Scarlet és az ISPA úgy vélik, hogy az egyes internet-használókhoz rendelt saját IP-cím személyes jellegű adat, hiszen éppen annak segítségével lehet beazonosítani az internetezőket. Ennélfogva az internetezők IP-címeinek gyűjtése és visszafejtése, ami elengedhetetlen ez utóbbiak beazonosításához, és így az ilyen rendszer működéséhez, személyes jellegű adatok kezelésének minősülne, amit az irányelvek nem tesznek lehetővé.

56 – A fent hivatkozott Promusicae-ügyben hozott ítélet 45. pontja és a C-557/07. sz., LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten ügyben 2009. február 19-én hozott végzés (EBHT 2009., I-1227. o.).

alkalma azt vizsgálni, hogy valamely IP-cím önmagában személyes adatnak tekinthető-e.⁵⁷

az említett irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében.⁶¹

76. Az európai adatvédelmi biztos korábban már rámutatott⁵⁸ arra, hogy „az internethasználók magatartásának nyomon követése, valamint ezt követően IP-címük lekérése a magánéletük és kapcsolattartásuk tiszteletben tartásához való jog megsértésének tekinthető”.⁵⁹ A személyesadat-feldolgozás vonatkozásában az egyének védelmével foglalkozó, a 95/46 irányelvvel létrehozott munkacsoport⁶⁰ szintén úgy véli, hogy az IP-címek minden kétséget kizáróan személyes adatot képeznek

77. Ezen állásfoglalások megfelelnek a 2006/24/EK irányelv⁶² 5. cikkéből eredő jogi realitásnak, amely arra kötelezi az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatókat, hogy egyes adatokat megőrizzenek, többek között a súlyos jogsértések megvizsgálása, felderítése és üldözése érdekében. Ezek közelebbről egyrészt „a közlés forrásának megtalálásához és azonosításához szükséges adatok”, mint például az előfizető vagy az IP-címmel rendelkező regisztrált felhasználó neve és címe, másrészt az „az internet-hozzáférési szolgáltatásba való belépés és az onnan való kilépés napja és időpontja egy meghatározott időzóna alapján, valamint az internet-hozzáférés szolgáltató által a közléshez rendelt, dinamikus vagy statikus IP cím [...]” megállapításához szükséges adatok.

57 – Megjegyezhetjük, hogy a kérdés közvetve felmerül a jelenleg a Bíróság előtt folyamatban lévő C-461/10. sz., *Bonnier és társai* ügyben (HL C 317., 2010. november 20., 24. o.) is, amelyben a Bíróságtól lényegében azt kérdezik, hogy ellentétes-e a 2002/58 irányelvet módosító 2006/24 irányelvvel az olyan nemzeti jogi rendelkezés alkalmazása, amelyet a 2004/48 irányelv 8. cikke alapján vezettek be, és amely az előfizetők azonosítása céljából megengedi, hogy az IHSZ-t arra kötelezzék, hogy közölje a szerzői jog jogosultjával vagy annak jogutódjával azt az IP-címet, amelyet igénybe véve az említett jogot megsértették.

58 – Az európai adatvédelmi biztos 2010. február 22-i véleménye az Európai Unió által a hamisítás elleni kereskedelmi megállapodásról (ACTA) folytatott tárgyalásokról (HL C 147., 2010. június 5., 1. o., 24. pont); az európai adatvédelmi biztos 2010. május 10-i véleménye a gyermekek szexuális zaklatásáról, szexuális kizsákmányolásáról és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv iránti javaslatról és a 2004/68/IB kerethatározat hatályon kívül helyezéséről (HL C 323., 2010. november 30., 6. o., 11. pont).

59 – E tekintetben az Európai Emberi Jogi Bíróság ítélezési gyakorlatára vonatkozik, különösen a *Weber és Saravia kontra Németország* ügyben 2006. június 29-én hozott határozatra, (54934/00. sz. ügy, Rec. 2006-XI) és a *Liberty és társai kontra Egyesült Királyság* ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletre (58243. sz. ügy). Ugyanakkor megjegyzendő, hogy ez a két ügy nem kifejezetten az internetes IP-címek lekérésével kapcsolatos, hanem a távközlési hálózatokon keresztül továbbított információk (közlések) nyomon követésével.

60 – Az úgynevezett „»29. cikk« (alapján létrehozott) munkacsoport”.

78. Ebből a szemszögből nézve az IP-cím személyes adatnak minősülhet, amennyiben lehetővé teszi valamely személy beazonosítását,

61 – Lásd különösen a <http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/> webcímen a személyes adatok fogalmáról szóló, 2007. június 20-i 4/2007. sz. véleményt. Lásd még szélesebb értelemben az 1997. december 3-i, 3/97. sz. ajánlást, Anonimitás az interneten, WP 6 és „A magánélet tiszteletben tartása az Interneten – Az on-line adatok védelmére vonatkozó egységes európai megközelítés” című, 2000. november 21-én elfogadott munkaanyagot, WP 37., különösen a 22. o.

62 – A nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. március 15-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 105., 54. o.).

valamilyen azonosítószámra vagy egyéb olyan azonosító elemre való hivatkozással, amely csak rá jellemző.⁶³

kihatással lehet a személyes adatok védelméhez való jogra⁶⁵, hogy azt a Charta 52. cikke (1) bekezdése értelmében vett korlátozásnak lehet minősíteni.

79. A felmerülő kérdés ennél fogva nem annyira az, hogy mi az IP-címek jogi státusza, hanem annak meghatározása, hogy milyen feltételek mellett és milyen célból lehet azokat gyűjteni, milyen feltételekkel lehet azokat visszafejteni, és az azokból nyert személyes adatokat feldolgozni, illetve milyen feltételeket lehet előírni azok gyűjtésének és visszafejtésének elvégzéséhez.⁶⁴

b) Az elektronikus közlések titkossága (a Charta 7. cikke)

80. Amit itt fontos megjegyezni, az az, hogy az olyan szűrő- és blokkolórendszer, mint amelyet a jelen esetben kérnek, a fent hivatkozott technológiai jellegű bizonytalanságok ellenére vitathatatlanul oly mértékben

81. Az elektronikus közlések szűrésére szolgáló olyan rendszer alkalmazása, mint a jelen ügyben kért rendszer, nem marad következmények nélkül a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jogra nézve sem, szélesebb értelemben véve pedig a Chartának az EEEJE 8. cikkére és az Európai Emberi Jogi Bíróság vonatkozó ítélezési gyakorlatára figyelemmel értelmezett 7. cikke által

63 – Ezt a megközelítést osztja például a Commission nationale de l'informatique et des libertés (országos informatikai és szabadságjogi bizottság) is Franciaországban, lásd a 2007. november 8-i, 2007-334. sz. döntést. E kérdésekről lásd például González Pascual, M., „La Directiva de retención de datos ante el Tribunal Constitucional Federal alemán. La convergencia de jurisprudencias en la Europa de los Derechos: un fin no siempre deseable”, REDE, 2010, n° 36, 591. o.

64 – A forgalmi adatok tárolására és közlésére vonatkozó, a 2002/58 irányelv értelmében vett tilalom alkalmazási köréről és kivételéről Kokott főtanácsnoknak a Promusicae-ügyre vonatkozó indítványának a 64. és azt követő pontjaira fogok hivatkozni.

65 – A 2006/24 irányelv 11. cikke többek között egy újabb (1a) bekezdéssel egészítette ki a 2002/58 irányelv 15. cikkét, amelynek értelmében a 2002/58 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazandó a kifejezetten a 2006/24 irányelv szerint megőrzendő adatokra. A 2006/24 irányelv 4. cikke úgy rendelkezik, hogy „a tagállamok intézkedéseket fogadnak el annak biztosítása érdekében, hogy az ezen irányelvvel összhangban megőrzött adatok meghatározott esetekben és a nemzeti jognak megfelelően kizárólag az illetékes nemzeti hatóságok számára legyenek továbbíthatók. A megőrzött adatokhoz a szükségnek és az arányossági követelményeknek megfelelően történő hozzáférés érdekében követendő eljárást és a teljesítendő feltételeket a tagállamok határozzák meg nemzeti jogukban, a vonatkozó európai uniós jogi, valamint nemzetközi közjogi rendelkezések figyelembevételével, különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett EEEJE-re”.

biztosított közlések titkosságához való jogra nézve sem.⁶⁶

82. Az Európai Emberi Jogi Bíróságnak eddig még nem volt alkalma sem az elektronikus közlések ellenőrzésére szolgáló olyan konkrét intézkedéseknek, sem *a fortiori* az olyan szűrő- és blokkolórendszernek az EEJE-vel való összeegyeztethetőségéről döntést hozni, mint a jelen ügyben alkalmazni kért intézkedések és rendszerek. Ugyanakkor – a telefonos lehallgatásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára tekintettel⁶⁷ – megállapíthatjuk, hogy az ilyen intézkedések az EEJE 8. cikke értelmében vett beavatkozásokat képezhetnek. A többit illetően az említett bíróság korábban már kimondta, hogy valamely személy telefon-, e-mail- és internethasználatával kapcsolatos személyes adatoknak az ő tudta nélküli gyűjtése és megőrzése az EEJE 8. cikke értelmében a magánélet tiszteletben tartásához és a kapcsolattartáshoz való jog gyakorlásába történő beavatkozást képez.⁶⁸

83. A 2002/58 irányelv⁶⁹ 5. cikke meghatározza és biztosítja a nyilvános hírközlő háló-

zatok és a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások segítségével történő közlések és az azokra vonatkozó forgalmi adatok titkosságát. E rendelkezés főként azt a kötelezettséget írja elő a tagállamok számára, hogy azok – az említett irányelv 15. cikkének megfelelően jogszabályilag előírt eseteken kívül – tiltsák meg e közlések nyomon követését és megszakítását. Ez utóbbi rendelkezés lehetővé teszi a tagállamok számára azt, hogy a közlések titkosságához való jog hatályának korlátozására vonatkozóan jogszabályi intézkedéseket hozzanak olyan esetben, amikor e korlátozás többek között a büntetőjogi jogszétségek/bűncselekmények megelőzésének, felderítésének és üldözésének lehetővé tételéhez szükséges intézkedést képez. Az erre való tekintettel elfogadható intézkedéseknek mindenesetre összhangban kell lenniük a közösségi jog általános elveivel, beleértve az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (1) és (2) bekezdésében említetteket.

66 – A Scarlet, akit az ISPA támogat, arra hivatkozik, hogy egy ilyen rendszer üzembehelyezése sértené a 2002/58 irányelvnek az elektronikus közlések titkosságára vonatkozó rendelkezéseit, és e tekintetben az említett irányelv huszonhatodik preambulumbekzdésére és 5. cikkére hivatkozik.

67 – Kifejezetten erre az ítélkezési gyakorlatra való hivatkozással vizsgálta egy lakás lehallgatására irányuló intézkedést. Lásd az Európai Emberi Jogi Bíróság Vetter kontra Franciaország ügyben 2005. május 31-én hozott ítéletét (59842/00. sz. ügy, 27. pont), amely kifejezetten visszautal a Huvig kontra Franciaország ügyben 1990. április 24-én hozott ítéletben szereplő indoklására (11105/84. sz. ügy, A sorozat, n° 176-B) és a Kruslin kontra Franciaország ügyben 1990. április 24-én hozott ítéletre (11801/85. sz. ügy, A sorozat, n° 176-A).

68 – Európai Emberi Jogi Bíróság, a Copland kontra Egyesült Királyság ügyben 2007. április 3-án hozott ítélet, 62617/00. sz. ügy, 43. és 44. pont.

69 – Megjegyzendő, hogy a 2000/31 irányelv tizenötödik preambulumbekzdése kifejezetten visszautal a távközlési ágazatban a személyes adatok feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 1997. december 15-i 97/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 24., 1. o.) 5. cikkére, amelyet a 2002/58 irányelv hatályon kívül helyezett.

2. „[...] többek között a Charta 11. cikkére figyelemmel értelmezett [...]”: a véleménynyilvánítás szabadságának és a tájékozódáshoz való jognak a biztosítása

84. A Charta 11. cikke, ami nemcsak az információk közlésének (elküldésének) jogát,

hanem az azokhoz való hozzáférés (kézhezvétel) jogát is biztosítja⁷⁰, nyilvánvaló módon az internetre vonatkozóan is irányadó.⁷¹ Miként azt az Európai Emberi Jogi Bíróság hangsúlyozta, „az internetes oldalak – hozzáférhetőségüknek, valamint a nagy mennyiségű adat megőrzésére és terjesztésére való alkalmasságuknak köszönhetően – nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy az emberek könnyebben értesüljenek a hírekről, és általában véve is elősegítik az információk terjesztését.”⁷²

minősül,⁷³ függetlenül a közlések ellenőrzésének elvégzésére szolgáló konkrét technológiai módszerektől, az elvégzendő ellenőrzés terjedelmétől és mélységétől, valamint a ténylegesen elvégzett ellenőrzés hatékonyságától és megbízhatóságától, amelyek, mint azt fentebb hangsúlyoztuk, vita tárgyát képezik.

85. Aligha fér kétség hozzá, hogy – miként azt a Scarlet is hangsúlyozta – az olyan szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetése, mint a jelen ügyben kért rendszer, különösen a blokkolómechanizmus, amely a szolgáltatásain áthaladó elektronikus közlések egészének ellenőrzésével jár, természeténél fogva a Charta 11. cikke (1) bekezdésében említett (hír)közlési szabadság EJE 10. cikke értelmében vett „korlátozásoknak való alávetésének”

86. Miként azt a Scarlet említi, a szűrés és a blokkolás kombinált rendszere elkerülhetetlenül kihat majd a jogszerű tartalomcserékre is, és így következményekkel jár majd a Charta 11. cikke által biztosított jogok tartalmára nézve, már csak azért is, mert az, hogy az adott közlés jogszerű-e, vagy sem, ami a szóban forgó szerzői jog terjedelmétől függ, országongként eltérő, és így a technikától független. Amennyire meg lehet ítélni, semmilyen szűrő- és blokkolórendszer sem tűnik alkalmasnak annak garantálására, hogy a Charta 11. cikke és 52. cikkének (1) bekezdése követelményeivel összeegyeztethető módon kizárólag azokat a tartalomcseréket blokkolja, amelyeknek a jogellenessége kifejezetten megállapítható.

70 – Az EJE 10. cikkéhez hasonlóan. Lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság Observer és Guardian kontra Egyesült Királyság ügyben 1991. november 26-án hozott ítéletét, 13585/88. sz. ügy, A sorozat, 216. kötet, 59. pont; és a Guerra és társai kontra Olaszország ügyben 1998. február 19-én hozott ítélet (14967/89. sz. ügy, Rec. 1998-I, 53. pont).

71 – Megjegyezhetjük, hogy az Európai Emberi Jogi Bíróság korábban – a véleménynyilvánítási szabadság „korlátozásoknak való alávetésének” az EJE 10. cikke (2) bekezdése követelményeivel való összeegyeztethetőségre tekintettel való értékelésénél – már figyelembe vette az internet „hatalmát”, amely mivel per se (önmagában véve is) bárki számára hozzáférhető, nagymértékű szoríthatással jár. Lásd különösen az Európai Emberi Jogi Bíróságnak a Mouvement Raëlien Suisse kontra Svájc ügyben 2011. január 13-án hozott ítéletét (16354/06. sz. ügy, 54. és azt követő pontok); az Akdaş kontra Törökország ügyben 2010. február 16-án hozott ítéletét (41056/04. sz. ügy, 28. pont); és a Willem kontra Franciaország ügyben 2009. július 16-án hozott ítéletét (10883/05. sz. ügy, 36. és 38. pont).

72 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Times Newspapers Limited kontra Egyesült Királyság ügyben 2009. május 10-én hozott ítéletének (3002/03. és 23676/03. sz. ügy) 27. pontja: A Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügyben az adattárak készítése az interneten, mivel alapvető aspektusát jelenti az internetes oldalak által játszott funkciónak, az EJE 10. cikkének tárgyi hatálya alá tartozik.

73 – Akár azt is mondhatnánk, hogy valamely tagállam szellemi tulajdonjogi rendelkezései önmagukban véve az EJE 10. cikke értelmében vett korlátozásoknak való alávetést képeznek; lásd Danay, R., „Copyright vs. Free Expression: the Case of peer-to-peer File-sharing of Music in the United Kingdom”, in *Yale Journal of Law & Technology*, 2005–2006, 8. kötet, 2. sz., 32. o.

3. Közbenső következtetés

87. Az előzőekben kifejtettekben az következik, hogy a kért intézkedés, mivel az elektronikus közléseknek a fent leírt módon működő szűrő- és blokkolórendszere életbeléptetését írja elő, negatív kihatással lehet a fentiekben elemzett, a Charta által védett jogok és szabadságok gyakorlására, és így azt a Scarlet szolgáltatásainak felhasználói szempontjából, szélesebb értelemben pedig az internethasználók szempontjából a Charta 52. cikke (1) bekezdése értelmében vett „korlátozásnak” kell minősíteni.⁷⁴ Márpedig a felhasználók alapvető jogai gyakorlásának olyan korlátozása, amely ilyen jellegű szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetésével jár, csak akkor engedhető meg, ha megfelel annak a számos egyéb feltételnek, amelyet itt most meg kell vizsgálnunk.

D – A Charta által elismert jogok és szabadságok gyakorlásának korlátozására vonatkozó feltételek, különösen a „törvényi minőségre” vonatkozó feltétel (Charta 52. cikk, (1) bekezdés)

88. A Charta – a már ismert szófordulatokkal – meghatározza azokat a feltételeket,

amelyeknek az általa elismert jogok és szabadságok korlátozása alá van rendelve, hasonlóan ahhoz, ahogyan az EEJE meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett többek között a magánélethez való jogba történő beavatkozás vagy a véleménynyilvánítási szabadság korlátozásoknak való alávetése jogszerűnek minősíthető.

89. A Charta 52. cikke utal mások jogainak és szabadságainak védelmének szükségességére, valamint annak szükségességére, hogy minden ilyen jellegű intézkedésnek közérdekű célokat kell szolgálnia, és meg kell felelnie az arányosság elvének. Bár a szellemi tulajdonjogok védelme bizonyosan közérdekű célt képez, miként azt a 2001/29 irányelv és a 2004/48 irányelv is tanúsítja, a kért szűrő- és blokkolórendszernek ugyanakkor az alapügy körülményei alapján a fő indoka mások jogainak és szabadságainak védelme. A szerzői vagy szomszédos jogok jogosultjai jogainak védelme képezi a jelen ügy magvát, hiszen ez az alapvető indoka a Sabam által a Scarlettel szemben megindított polgári peres eljárásnak.

90. Ismételten hangsúlyozni kell ugyanis, hogy a tulajdonjogra jelenleg a Charta 17. cikke vonatkozik, de nem szabad elfelejteni, hogy e cikk (2) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy a szellemi tulajdonjog védelem alatt áll. Arra is emlékeztetünk, hogy a Bíróság korábban már foglalkozott a tulajdonjoggal mint az

⁷⁴ – Vagy az EEJE 8. cikke értelmében vett „beavatkozásnak”, illetve az EEJE 10. cikke értelmében vett „korlátozásoknak való alávetésnek”.

általános jogelvek részét képező alapjoggal,⁷⁵ és elismerte, hogy a szerzői jogok részét képezik a tulajdonjognak.⁷⁶ A 2001/29 irányelv és a 2004/48 irányelv⁷⁷ célja éppen a szellemi tulajdon magas szintű védelmének biztosítása. Ezenfelül a Bizottság és az Európai Emberi Jogi Bíróság visszatérő joggyakorlata szerint a szellemi tulajdon vitathatatlanul az E/EJ 1. sz. jegyzőkönyve 1. cikkének hatálya alá tartozik.⁷⁸

főként díjfizetés ellenében adott engedélyek formájában.⁸⁰

91. A Bíróság végül rámutatott arra, hogy a szerzői jog létjogosultságát az adja, hogy az egyéni és eredeti művek szerzőjének kizárólagos jogot biztosítson e művek hasznosítására.⁷⁹ A szerzői és szomszédos jogok így gazdasági jelleget mutatnak azt illetően, hogy többek között magukban foglalják a védelem alatt álló mű forgalomba hozatalának kereskedelmi célú hasznosításának jogát is,

92. Így tehát egy, a Charta 52. cikkének (1) bekezdése értelmében vett olyan jog védelmével állunk szemben, amely legitimálhatja az ugyanezen rendelkezés értelmében vett más jogok és szabadságok „korlátozását”.

93. Miután ezt tisztáztuk, rá kell mutatni arra, hogy nem kell részletesen megvizsgálnunk a Charta által elismert jogok és szabadságok korlátozásának valamennyi feltételét ahhoz, hogy hasznos választ adhassunk a kérdést előterjesztő bíróság kérdésére. Ez utóbbi ugyanis kifejezetten azt kérdezte tőlünk, hogy ha a jogok és szabadságok gyakorlásának korlátozása, miként azt fent kifejtettük, a kért szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetéséből áll, akkor az előírható-e azon egyedüli nemzeti jogi rendelkezés alapján, amelyet a szerzői és szomszédos jogokról szóló, 1994. június 30-i törvény 87. cikkének (2) bekezdése képez, amelyet egyébként az említett bíróság teljes terjedelmében idéz. Az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés ezen aspektusa elsőként a Charta 52. cikkének (1) bekezdésében meghatározott első feltételnek – a „törvény által” történő előírás feltételének – a

75 – Lásd többek között a Bíróság C-479/04. sz. Laserdisken-ügyben 2006. szeptember 12-én hozott ítéletének (EBHT 2006, I-8089. o.) 62. pontját.

76 – A fent hivatkozott Laserdisken-ügyben hozott ítélet 65. pontja.

77 – Lásd különösen a 2001/29 irányelv harmadik és negyedik preambulumbekendését és a 2004/48 irányelv első és tizedik preambulumbekendését.

78 – Lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bizottság Smith Kline és French Laboratories Ltd. kontra Hollandia ügyben 1990. október 4-én hozott határozatát (12633/87. sz. ügy, DR 66, 81. o.) és A. D. kontra Hollandia ügyben 1994. január 11-én hozott határozatát (21962/93. sz. ügy); az Európai Emberi Jogi Bíróság British-American Tobacco Company Ltd kontra Hollandia ügyben 1995. november 20-án hozott ítéletét (A sorozat, 331. szám, 71–72. pont); Chappel kontra Egyesült Királyság ügyben 1989. március 30-án hozott ítéletét (10461/83. sz. ügy, A sorozat, 152A. szám, 59. pont); Anheuser-Bush Inc. kontra Portugália ügyben 2007. január 11-én hozott ítéletét (73049/01. sz. ügy, 71. és 72. pont); valamint a Melnychuk kontra Ukrajna ügyben 2005. július 5-én hozott határozatát (28743/03. sz. ügy, 3. pont).

79 – Lásd a 158/86. sz., Warner Brothers és Metronome Video ügyben 1988. május 17-én hozott ítélet (EBHT 1988., 2605. o.) 13. pontját.

80 – Lásd az 55/80. és 57/80. sz., Musik-Vertrieb membran és K-tel International egyesített ügyekben 1981. január 20-án hozott ítélet (EBHT 1981., 147. o.) 12. pontját, valamint a C-92/92. és C-326/92. sz., Phil Collins és társai ügyben 1993. október 20-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-5145. o.) 20. pontját.

vizsgálatát igényli, amit szó szerint mind az EEJE 8. cikkének (2) bekezdése, mind annak 10. cikkének (2) bekezdése tartalmaz. E vizsgálatot az Európai Emberi Jogi Bíróság azon idevágó határozatainak fényében fogjuk elvégezni, amelyek e két utóbbi rendelkezést értelmezik. E két rendelkezés, miként azt korábban már hangsúlyoztuk, idővel olyan különösen gazdag ítélkezési gyakorlatot teremtett, amelynek segítségével megvilágíthatjuk e fel-tétel lényegét.

94. Az Európai Emberi Jogi Bíróság már többször kimondta, hogy az EEJE-nek az általa biztosított jogok, illetve szabadságok gyakorlásába való beavatkozást, illetve azok korlátozásoknak való alávetését ahhoz a fel-tételhez kötő rendelkezései, amely szerint azoknak „törvény által” előírtaknak kell lenniük,⁸¹ nemcsak azt jelenti, hogy az intézkedésnek valamilyen jogi alapja, akár „nemzeti jogi alapja” kell legyen, hanem ezenfelül – annak szóhasználatával élve – annak „törvényi minőségére” vonatkozó követelményeket is

81 – Többek között van Dijk, P. és társai, *Theory and practice of the European Convention on Human Rights*, 4. kiadás, Intersentia, 2006, 336. o.; Jacobs, F. G., White, R. C. A. and Ovey, C., *The European Convention on Human Rights*, 5. kiadás, Oxford University Press, 2010, 315. o.; Harris, D. J., O’Boyle, M. and Warbrick, C., *Law of the European Convention on Human Rights*, 2. kiadás, Oxford University Press, 2009; Grabenwarter, C., *Europäische Menschenrechtskonvention : ein Studienbuch*, 3. kiadás, Helbing & Lichtenhahn, 2008, 112. o.; Matscher, F., *Der Gesetzesbegriff der EMRK*, in Adamovich und Kobzina, A., *Der Rechtsstaat in der Krise – Festschrift Edwin Loebenstein zum 80. Geburtstag*, Mainz, 1991, 105. o.; Gundel, J., *Beschränkungsmöglichkeiten*, in *Handbuch der Grundrechte*, VI/1. kötet, Müller, 2010, 71. o.; Weiß, R., *Das Gesetz im Sinne der europäischen Menschenrechtskonvention*, Duncker & Humblot, 1996.

előír.⁸² E „törvénynek” ugyanis kellőképpen hozzáférhetőnek és előre láthatónak kell lennie, azaz azt olyan pontosan kell megfogalmazni, hogy az lehetővé tegye a jogalanyok számára – szükséges esetben világos tanácsokkal együtt – magatartásuk ehhez való igazítását, és a rájuk gyakorolt következmények előreláthatóságát⁸³, és azt, hogy a körülmények alapján ésszerű mértékben előre láthatóak a valamely meghatározott cselekményből eredő esetleges következmények.⁸⁴

95. A „törvénynek” tehát kellően világosnak⁸⁵ és előre láthatónak kell lennie az alkalmazandó intézkedések mibenlétét és jellegét illetően⁸⁶, valamint kellő világossággal kell meghatároznia az EEJE által biztosított jogok

82 – Lásd többek között Martín-Retortillo Baquer, L., *La calidad de la ley según la jurisprudencia del Tribunal europeo de derechos humanos, Derecho Privado y Constitución*, 2003, n° 17, 377. o.; Wachsmann, P., *De la qualité de la loi à la qualité du système juridique*, in *Libertés, Justice, Tolérance, Mélanges en hommage au doyen Gérard Cohen-Jonathan*, Bruylant, Bruxelles, 2. kötet, 1687. o.

83 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Leander kontra Svédország ügyben 1987. március 26-án hozott ítélete (9248/81. sz. ügy, A sorozat, 116. száma, 50. pont).

84 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Margareta és Roger Andersson kontra Svédország ügyben 1992. február 25-én hozott ítélete (12963/87. sz. ügy, A sorozat, 226-A szám, 25. és 75. pont).

85 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Tan kontra Törökország ügyben 2007. július 3-án hozott ítélete (9460/03. sz. ügy, 22–26. pont): ebben az ügyben az említett bíróság a letartóztatott személyek kapcsolattartási jogát szabályozó jogszabály világosság elvének való megfelelőségét vizsgálta. Megállapította, hogy az a jogszabály, amely a fegyelmi bizottság határozata alapján olyan jogkört biztosít a büntetés-végrehajtási intézmények igazgatói számára, amellyel azok megtagadhatják a „zavarónak” minősített levelek továbbítását, azokat cenzúrázhatják vagy megsemmisíthetik, nem határozta meg kellő világossággal az érintett területen a hatóságok mérlegelési jogkörének terjedelmét és részletes szabályait.

86 – Lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság fent hivatkozott Kruslin kontra Franciaország ügyben hozott ítéletének 30. pontját és a Coban kontra Spanyolország ügyben 2006. szeptember 25-én hozott határozatát (17060/02. sz. ügy).

gyakorlásába való beavatkozás terjedelmét és részletes szabályait⁸⁷. Az olyan törvény, amely mérlegelési jogkört biztosít, önmagában nem ütközik e követelménybe, amennyiben e jogkör terjedelme és az annak gyakorlására vonatkozó szabályozás kellően világosan van meghatározva, tekintettel a jogszerű célra, vagyis arra, hogy az egyén számára biztosított legyen az önkényvel szembeni megfelelő védelem.⁸⁸ A mérlegelési jogkört adó törvénynek tehát meg kell határoznia a hatályt.⁸⁹

hozzáférhetőnek és előre láthatónak (kiszámíthatónak) kell lennie.⁹³

96. Következésképpen a korlátozás csak akkor engedhető meg, ha az valamely olyan nemzeti jogi rendelkezésen alapul, amely hozzáférhető, világos és előre látható⁹⁰, amely feltételek a jog uralmának elvéből következnek.⁹¹ A jog uralmának e követelményéből ered annak szükségessége⁹² is, hogy a törvénynek az érintett személy által

97. Az a feltétel tehát, miszerint minden korlátozásnak „törvény által” előírtnak kell lennie, az Európai Emberi Jogi Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint azt jelenti, hogy a közhatalmat gyakorló személyek intézkedésének a jogszabályok által előre meghatározott keretbe kell illeszkednie, ami bizonyos olyan követelményeket tesz szükségessé, amelyeknek mind maguknak a jogszabályoknak, mind az azok

87 – Lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság Sanoma Uitgevers kontra Hollandia ügyben 2010. szeptember 14-én hozott ítéletét (38224/03. sz. ügy, 81–82. pont).

88 – Többek között a fent hivatkozott Margareta és Roger Andersson ügyben hozott ítélet 75. pontja.

89 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Silver és társai kontra Egyesült Királyság ügyben 1983. március 25-én hozott ítélete (5947/72., 6205/73., 7052/75., 7061/75., 7107/75., 7113/75. és 7136/75. sz. egyesített ügyek, A sorozat, 61. szám, 88. pont).

90 – Lásd e témakörben Kokott főtanácsnok fent hivatkozott Promusicae-ügyre vonatkozó indítványának a fent hivatkozott Österreichischer Rundfunk ügyben hozott ítélet 76. és 77. pontját idéző részét.

91 – E különböző követelmények összegyűjtött megfogalmazásával kapcsolatban lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság Kopp kontra Svájc ügyben 1998. május 25-én hozott ítéletének (23224/94. sz. ügy, Rec. 1998-II) 55. pontját.

92 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Valenzuela Contreras kontra Spanyolország ügyben 1998. július 30-án hozott ítéletének (27671/95. sz. ügy, Rec. 1998-V) 46. pontja, amely visszaütal a Malone-ügyben 1984. augusztus 2-án hozott ítéletre (8691/79. sz. ügy, A sorozat, 82. szám), és a fent hivatkozott Kruslin-, illetve Kopp-ügyben hozott ítéletre.

93 – A jog uralmának az EJE preambulumban szereplő elve azt jelenti, hogy a belső jog bizonyos fokú védelmet nyújt az általa biztosított jogokat illetően a közhatalom önkényével szemben. Bár ennek az elvnek „az a célja, hogy a hatóságoknak az egyén jogaiba történő beavatkozása hatékony ellenőrzésnek legyen alávetve” (az Európai Emberi Jogi Bíróság Klass és társai kontra Németország ügyben 1978. szeptember 6-án hozott ítélete, 5029/71. sz. ügy, A sorozat, 28. száma, 25–26. és 55. pont; a fent hivatkozott Malone-ügyben hozott ítéletének 68. pontja, és a fent hivatkozott Silver és társai ügyben hozott ítéletének 90. pontja), „többek között azt is jelenti, hogy a végrehajtott hatalomnak az egyén jogaiba való beavatkozása olyan hatékony ellenőrzésnek legyen alávetve, amelyet általában – legalábbis legutolsó fórumként – a bírói hatalomnak kell biztosítania, hiszen ez nyújtja a függetlenséget, pártatlanságot és szabályos eljárást illetően a legmegfelelőbb garanciákat” (az Európai Emberi Jogi Bíróság fent hivatkozott Klass és társai ügyben hozott ítéletének 55. pontja), „minimális fokú védelmet” is megkövetel, amit figyelmen kívül hagyva az, ha „a végrehajtott hatalom részére biztosított mérlegelési jogkörnek nem lennének korlátai” [az EJE 8. cikkével kapcsolatban a fent hivatkozott Malone-ügyben (68. pont) és a fent hivatkozott Kruslin-ügyben (30. pont) hozott ítéleteken kívül: az Európai Emberi Jogi Bíróság Rotaru kontra Románia ügyben 2000. május 4-én hozott ítéletének (28341/95. sz. ügy, Rec. 2000-V) 55. pontja; Segerstedt-Wiberg és társai kontra Svédország ügyben 2006. június 6-án hozott ítéletének (62332/00. sz. ügy, Rec. 2006-VII) 76. pontja; Lupsa kontra Románia ügyben 2006. június 8-án hozott ítéletének (10337/04. sz. ügy, Rec. 2006-VII) 34. pontja; Weber és Saravia kontra Németország ügyben 2006. június 29-én hozott ítéletének (54934/00. sz. ügy, Rec. 2006-XI) 94. pontja; az EJE 10. cikkével kapcsolatban a fent hivatkozott Sanoma Uitgevers ügyben hozott ítéletének 82. pontja], vagy ha a bíróságoknak biztosított mérlegelési jogkörnek nem lennének korlátai [az Európai Emberi Jogi Bíróság Huvig kontra Franciaország ügyben 1990. április 24-én hozott ítéletének (11105/84. sz. ügy, A sorozat, 176-B. szám) 55. és 29. pontja; a fent hivatkozott Weber és Saravia kontra Németország ügyben hozott ítéletének 94. pontja; a fent hivatkozott Liberty és társai ügyben hozott ítéletének 62. pontja, valamint a Bykov kontra Oroszország ügyben 2009. március 10-én hozott ítéletének (4378/02. sz. ügy) 78. pontja].

tényleges tiszteletben tartásának biztosítására szolgáló eljárásoknak meg kell felelniük.⁹⁴

98. Az Európai Emberi Jogi Bíróság korábban már azt is kimondta, hogy a törvény előreláthatóságának és hozzáférhetőségének fogalma nagymértékben függ a szóban forgó szöveg tartalmától, az általa szabályozott területtől, valamint címzetteinek számától és minőségétől.⁹⁵ A törvény előreláthatóságával nem ellentétes, hogy az érintett személynek

világos jogi tanácsokért kelljen folyamodnia ahhoz, hogy ésszerű szinten felmérhesse, hogy bizonyos jogi cselekménynek az adott ügy körülményei között milyen következményei lehetnek.⁹⁶ Ez különösen igaz a szakmai tevékenységet ellátó személyek esetében, akik megszokták, hogy foglalkozásuk gyakorlása-kor nagy gondossággal kell eljárniuk.

94 – Wachsmann, P., La prééminence du droit, in, Le droit des organisations internationales, Recueil d'études à la mémoire de Jacques Schwob, 241. o., és különösen 263. o.; lásd még Wiarda, G., La Convention européenne des droits de l'homme et la prééminence du droit, Rivista di studi politici internazionali, 1984, 452. o.; Grabarczyk, K., Les principes généraux dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, PUAM, 2008, különösen a 194. és azt követő pontok; Morin, J.-Y., La prééminence du droit dans l'ordre juridique européen, in *Theory of International Law at the Threshold of the 21st Century. Essays in Honour of Krzysztof Skubiszewski*, Kluwer Law International, 1996, 643. o.

95 – Az Európai Emberi Jogi Bíróság Groppera Radio és társai kontra Svájc ügyben 1990. március 28-án hozott ítéletének (10890/84. sz. ügy, A sorozat 173. száma, 26. o.) 68. pontja; Cantoni kontra Franciaország ügyben 1996. november 15-én hozott ítéletének (17862/91. sz. ügy, Rec. 1996-V.) 35. pontja. Miként azt egy személy közterületen történő mozgásának GPS-szel való követésére irányuló intézkedés kapcsán hangsúlyozta, a távközlés területén viszonylag szigorúan meghatározott és követett kritériumokat nem lehet *mutatis mutandis* alkalmazni a beavatkozások valamennyi formájára. Lásd az Európai Emberi Jogi Bíróság Uzun kontra Németország ügyben 2009. szeptember 2-án hozott ítéletének (35623/05. sz. ügy) 66. pontját. Ebben az ügyben az említett bíróság inkább az általánosan betartandó eleveket követte, „azért, hogy megfelelő védelmet nyújtson az EJE 8. cikke által védett jogok gyakorlásába történő önkényes beavatkozással szemben”. Ebben az ügyben, miként arra emlékeztetett, „amikor a hatóságok titkos megfigyelésre irányuló intézkedéseiről van szó, a közhatalom ellenőrzésének hiánya, és annak a kockázata, hogy azok visszaélnek a hatáskörüikkel, azt jelenti, hogy a belső jognak védelmet kell nyújtania a 8. cikk által biztosított jogok gyakorlásába való önkényes beavatkozásokkal szemben”. „A Bíróságnak meg kell győződnie az e visszaéléssel szembeni megfelelő és kellő számú garanciák meglétéről. Ennek értékelése az adott ügy körülményeinek egészétől függ, például az esetleges intézkedések jellegétől, terjedelmétől és időtartamától, az azok elrendelése alapjául szolgáló okoktól, az azokat elrendelő, végrehajtó és ellenőrző illetékes hatóságoktól és a belső jog által biztosított jogorvoslat fajtájától”.

99. Végül az Európai Emberi Jogi Bíróság korábban már pontosította, hogy a „törvény” szó – „anyagí”, és nem csupán alaki értelemben – úgy értendő, hogy az magában foglalhatja mind az „írott jogot”, mind az „íratlan jogot”, illetve a bíróságok által „alakított jogot” is.⁹⁷ Ebből a szempontból különösen szükséges lehet figyelembe venni adott esetben az ítélezési gyakorlatot. A közzétett, tehát hozzáférhető és az alacsonyabb szintű bíróságok által követett „állandó ítélezési gyakorlat” bizonyos körülmények esetén kiegészíti a jogszabályi rendelkezést, és azt oly módon pontosítja, hogy ezáltal előre láthatóvá (kiszámíthatóvá) teszi.⁹⁸

96 – Többek között a fent hivatkozott Groppera Radio ügyben hozott ítélet 68. pontja és a fent hivatkozott Tolstoy Miloslavsky ügyben hozott ítélet 37. pontja.

97 – Lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság (1. sz.) Sunday Times kontra Egyesült Királyság ügyben 1979. április 26-án hozott ítéletének (6538/74. sz. ügy, A sorozat 30. száma) 49. pontját, Tolstoy Miloslavsky kontra Egyesült Királyság ügyben 1995. július 13-án hozott ítéletének (18139/91. sz. ügy, A sorozat 316-B. száma) 37. pontját és fent hivatkozott Sanoma Uitgevers ügyben hozott ítéletének 83. pontját.

98 – Többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság Müller és társai kontra Svájc ügyben 1988. május 24-én hozott ítéletének (10737/84. sz. ügy, A sorozat 133. száma) 29. pontja.

100. Következésképpen, mind a Charta, mind az EEJE elismeri az általuk biztosított jogok és szabadságok korlátozásának, a jogok gyakorlásába való beavatkozásnak, illetve a szabadságok gyakorlásának korlátozásoknak való alávetésének a lehetőségét, amennyiben az „törvény által” kerül előírásra. Az Európai Emberi Jogi Bíróság – főképp az EEJE preambulumban szereplő, a jog uralmának elvére támaszkodva – alapvetően e kifejezésből kiindulva és a törvényi minőség fogalmán keresztül alkotta meg⁹⁹ azt a tant, miszerint minden korlátozásnak, beavatkozásnak vagy korlátozásoknak való alávetésnek előzetesen olyan jogszabály által előírányozottnak kell lennie, legalább a szó anyagi jogi értelmében, amely kellően pontos az általa megvalósítani kívánt célt illetően, azaz megfelel a minimális követelményeknek. Ezen ítélkezési gyakorlatot a Bíróságnak figyelembe kell vennie a Charta vonatkozó rendelkezéseinek hatálya értelmezésekor.

E – „[...] *pusztán a következő jogszabályi rendelkezés alapján [...]*: a nemzeti jogszabály vizsgálata a „törvényi minőségre” vonatkozó feltétel szempontjából (Charta 52. cikk, (1) bekezdés)

101. Most, hogy a vizsgálat e szakaszához értünk, már csak azt a kérdést kell megválaszolni, hogy az a jogi alap, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság pontosan megjelölt a tagállami belső jogrendben belül, az IHSZ-ek szolgáltatásait használók, szélesebb értelemben véve pedig az internetezők szempontjából tényleg a Charta által előírt „törvényt” képez-e, az Európai Emberi Jogi Bíróság fent vizsgált és adott esetben az Unió jogrendjének jellegzetességeihez igazított ítélkezési gyakorlata értelmében.

⁹⁹ – Megjegyzendő, hogy az Európai Emberi Jogi Bíróság ítélkezési gyakorlata a „törvényi minőség” fogalmának fokozatosan adott olyan saját jelentést, amely az EEJE által kitűzött célok megvalósításához igazodik, és amely elkülöníti azt a hozzá közelálló, gyakran szélesebb értelmű olyan fogalmaktól, amelyekkel egyes tagállamok jogában találkozhatunk. Lásd többek között Milano, L., *Contrôle de constitutionnalité et qualité de la loi*, *Revue du Droit public*, 2006, n° 3, 637. o.; *La mauvaise qualité de la loi: Vagueness Doctrine at the French Constitutional Council*, *Hastings Constitutional Law Quarterly*, 2010. évi 37. szám, 243. o.; Reicherzer, M., *Legitimität und Qualität von Gesetzen*, *Zeitschrift für Gesetzgebung*, 2004, 121. o.; Wachsmann, P. *La qualité de la loi*, *Mélanges Paul Amselek*, 809. o.; Montalivet, P. de, *La „juridicisation” de la légistique. À propos de l’objectif de valeur constitutionnelle d’accessibilité et d’intelligibilité de la Loi*, in *La confection de la loi*, PUF, 2005, 99. o.; Moysan, H., *L’accessibilité et l’intelligibilité de la loi. Des objectifs à l’épreuve de la pratique normative*, *AJDA*, 2001, 428. o.

102. Először is felidézzük a szóban forgó nemzeti jogi rendelkezés – azaz a szerzői és a szomszédos jogokról szóló, 1994. június 30-i törvény 87. cikke (1) bekezdése második albekezdésének – szó szerinti szövegét, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság nagy gondossággal, *in extenso* (teljes terjedelmében) idézett magában az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben: „Emellett [az elsőfokú bíróság elnöke és a kereskedelmi bíróság elnöke] eltilthatja a jogsértő magatartástól azokat a közvetítőket, akiknek szolgáltatásait harmadik személy a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe”.

103. Ennek pontosítását követően nem kétséges, hogy a belga jog tartalmaz jogi alapot ahhoz, hogy a polgári peres eljárás keretében valamely szerzői vagy szomszédos jog megsértésének megállapítása, szankcionálása és reparációja iránt indított kereset alapján, akár csak az alapügyben, bírói eltiltó határozatot (meghagyást) fogadjanak el valamely olyan IHSZ-szel szemben, mint amilyen a Scarlet is, az említett jogsértés tényleges megszüntetésének biztosítása céljából. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett probléma mindenesetre nem annak a kérdése, hogy az illetékes belga bíróság általában véve kiadhat-e bírósági meghagyást ilyen esetben ilyen célból, hanem az, hogy az EEJE, illetve a Charta értelmében vett törvényi minőségből eredő követelményekre tekintettel elrendelhet-e az ezen eltiltásra (meghagyásra) vonatkozó jogkör alapján egy olyan jellegű intézkedést, mint a jelen ügyben kért intézkedés.

104. Ebből a szemszögből nézve először is vissza kell térnünk a kezdeti elgondolásunkra a kért intézkedés jellemzőit, illetve annak „természetét” illetően.

105. Miként azt fentebb láthattuk, a Scarlet és az IHSZ-ek szemszögből nézve az a kötelezettség, hogy kizárólag saját költségükre léptessenek életbe egy olyan szűrő- és

blokkolórendszert, mint a szóban forgó rendszer, egyrészt annyira jellegzetes, mondhatni sajátos, másrészt pedig annyira „új”, mondhatni váratlan, hogy az csak azzal a feltétellel engedhető meg, ha arról a Charta értelmében vett valamely „törvény” kifejezetten, előzetesen, világosan és pontosan előírt módon rendelkeztek. Márpedig nehezen tekinthető úgy, hogy a kért intézkedésnek a szóban forgó nemzeti rendelkezés alapján történt elfogadásával az illetékes nemzeti bíróság a törvény által kifejezetten, előzetesen, világosan és pontosan meghatározott keretek között maradna, különösen ha figyelembe vesszük a 2000/31 irányelv 15. cikkének rendelkezéseit.¹⁰⁰ A Scarlet szemszögből nézve az ilyen jellegű intézkedés belga bíróság általi elfogadása nehezen látható (számítható ki) előre¹⁰¹, és tekintettel annak várható gazdasági következményeire, már-már önkényesnek is nevezhető.

106. A Scarlet szolgáltatásait használók, szélesebb értelemben véve pedig az internetezők szemszögből nézve a kért szűrőrendszer

100 – A 2000/31 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése kettős tartózkodási kötelezettséget ír elő a tagállamok számára. A tagállamoknak tartózkodniuk kell attól, hogy a „szolgáltatók” részére általános kötelezettséget írjanak elő az általuk továbbított vagy tárolt információk nyomon követésére, illetve a jogellenes tevékenységek körébe tartozó tények és körülmények aktív felderítésére. A 2000/31 irányelv 12. cikkének (1) bekezdése ezenkívül előírja a tagállamoknak, hogy ügyeljenek arra, hogy a hírközlő hálózatokhoz való hozzáférést nyújtó szolgáltatók, és így többek között az IHSZ-ek nem felelnek a továbbított információkért.

101 – Az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002/22/EK irányelv, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló 2002/58/EK irányelv és a fogyasztóvédelmi jogszabályok alkalmazásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködéséről szóló 2006/2004/EK rendelet módosításáról szóló, 2009. november 25-i 2009/136/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 337., 11–36. o.) harmincadik preambulumbekkezdése szintén kimondja, hogy „[a] 2002/22/EK irányelv (egyetemes szolgáltatási irányelv) nem kötelezi a szolgáltatókat arra, hogy ellenőrizzék a hálózatukon keresztül továbbított információkat, illetve hogy azok miatt jogi eljárást indítsanak az ügyfeleik ellen, és nem is teszi őket felelőssé ezen információk tekintetében. Bármilyen szankció vagy büntetőeljárás felelőssége az alapvető jogokat és szabadságokat, így a tisztességes eljárásról való jogot is tiszteletben tartó nemzeti jog hatáskörébe tartozik”.

küldetése az, hogy – függetlenül annak konkrét működési szabályaitól – szisztematikus és univerzális módon, tartósan és örökösen alkalmazzák, ugyanakkor üzembehelyezéséhez nem társul semmiféle külön garancia, többek között sem a személyes adatok védelmét, sem a közlések titkosságát illetően. Ezenfelül a blokkolómechanizmust – szintén függetlenül annak konkrét működési szabályaitól – úgy kellene akcióba léptetni, hogy az érintett személyek, vagyis az internethasználók részére nincs kifejezetten biztosítva az a lehetőség, hogy valamely meghatározott fájl blokkolásával szemben tiltakozhassanak, sem az, hogy annak megalapozottságát vitathassák.

107. Ez nem is nagyon lehetne másként, hiszen a szóban forgó nemzeti törvénynek egyáltalán nem az a célja, hogy felhatalmazza az illetékes nemzeti bíróságokat arra, hogy a szóban forgó tagállam területén működő IHSZ-ek előfizetői elektronikus közléseinek egésze tekintetében szűrő intézkedést fogadhassanak el.

108. Az ebből eredő következtetés tehát az, hogy a nemzeti jog szóban forgó rendelkezése – a Charta 7., 8. és 11. cikkére, valamint többek között a „törvényi minőség”, illetve szélesebb értelemben a jog uralmának követelményére figyelemmel – nem tekinthető kellő jogi alapnak az olyan bírói intézkedés

elfogadásához, amely az alapügyben kért szűrő- és blokkolórendszert ír elő.

109. A többit illetően, a „törvény” „anyagi” értelemben vett fogalma szempontjából azt is meg kell állapítanunk, hogy azt egyáltalán nem övezi olyan, a *belga bíróságok által kialakított, széles körű ítélkezési gyakorlat*, amely a kért intézkedés értelmét alátámasztva az uniós joggal és az EEJE jogával összhangban megismételné vagy tovább finomítaná a szóban forgó nemzeti jogi rendelkezés értelmezését és alkalmazását, és így lehetővé tenné annak megállapítását, hogy tiszteletben tartották-e a törvény előreláthatóságának (kiszámíthatóságának) követelményét.¹⁰²

110. A fenti megállapításra való tekintettel nem szükséges vizsgálni az uniós jognak a nemzeti jogi alap „minőségére” gyakorolt jelentőségét.¹⁰³ Kokott főtanácsnok a fent hivatkozott *Promusicae-ügyben*¹⁰⁴ ismertetett indítványában e tekintetben hangsúlyozta, hogy „[a]z érintett alapvető jogok közötti egyensúlyt először a közösségi jogalkotónak kell megteremtienie”, és „ezt az egyensúlyt a tagállamok is kötelesek azonban figyelembe venni az irányelvek átültetése keretében a

102 – Lásd különösen az Európai Emberi Jogi Bíróság fent hivatkozott *Chappel-ügyben* hozott ítéletének 56. pontját. Lásd még az Európai Emberi Jogi Bíróság *Bock és Palade kontra Románia ügyben* 2007. február 15-én hozott ítéletének (21740/02. sz. ügy) 61–64. pontját, *July és Libération kontra Franciaország ügyben* 2008. február 14-én hozott ítéletének (20893/03. sz. ügy) 55. pontját, valamint *Brunet-Lecomte és társai kontra Franciaország ügyben* 2009. február 5-én hozott ítéletének (42117/04. sz. ügy) 42. pontját.

103 – Az uniós jognak az Európai Emberi Jogi Bíróság által a törvényi minőség vizsgálata körében történő figyelembevételéről lásd többek között az Európai Emberi Jogi Bíróság fent hivatkozott *Cantoni-ügyben* hozott ítéletének 30. pontját és a *Marchiani kontra Franciaország ügyben* 2008. május 27-én hozott határozatát (30392/03. sz. ügy).

104 – Az 56. pont.

fennmaradó szabályozási mozgástér kihasználása során”.

111. Így olyan esetben, amikor az irányelvek a nemzeti átültető intézkedésekkel együtt képezik a tárgyát a Charta által biztosított valamely jog vagy a Charta által elismert valamely szabadság „korlátozásával” járó alkalmazásnak, felmerül az Unió és a tagállamok „felelőségének” különösen kényes kérdése, tekintettel a fentiekben vizsgált jog elsőbbségének követelményeire. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés szövege alapján, amely kifejezetten a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó 2001/29 és 2004/48 irányelv átültetését szolgáló nemzeti jogszabályok rendelkezéseire vonatkozik, ezt a kérdést – miután előzetesen megállapítottuk, hogy a szóban forgó irányelvek egyike sem írja elő olyan szűrő- és blokkolórendszer életbeléptetését, mint az alapügyben kért rendszer – átmenetileg félretehetjük.

112. Végül azt a gondolatot illetően, miszerint a szóban forgó irányelveket, különösen a 2000/31 irányelvet az aktuális helyzetnek megfelelően – figyelembe véve a technológia és az internethasználat fejlődését – újra kellene értelmezni, ebben az összefüggésben el kell vetni. Bár nyilvánvaló módon az előreláthatóság (kiszámíthatóság) követelménye nem jelent abszolút bizonyosságot, miként azt az Európai Emberi Jogi Bíróság már többször

megállapította¹⁰⁵, a jogszabálysövegek „életszerű” értelmezését támogató megközelítés nem segít kiküszöbölni azt a hiányosságot, hogy nincs olyan nemzeti jogi alap, amely kifejezett módon az elektronikus közlések szűrésére és blokkolására szolgáló rendszert említene. Az uniós jog, és különösen a 2000/31 irányelv 15. cikkének olyan értelmezése, amely lehetővé teszi, illetve nem tiltja az olyan intézkedés elfogadását, mint a jelen ügyben kért intézkedés, nem felelne meg a „törvényi minőség” követelményeinek, és elmentmondana a jogbiztonság¹⁰⁶ és a bizalomvédelem elvének is.

113. Hadd legyen szabad ehhez hozzátennem néhány záró megállapítást. A Charta, akárcsak az EEJE, annak előírásával, hogy a jogok és szabadságok bármínemű „korlátozásának” (vagy az azokba történő „beavatkozásának”; illetve azok „korlátozásoknak való alávetésének”) „törvény által” meghatározottnak kell lennie, igen specifikus módon visszautal a törvény, pontosabban a jog funkciójára, mint a *tranquillitas publica* (köznyugalom) forrására, egy olyan különösen érzékeny területen, mint amelyet éppen tárgyalok. Márpedig a Charta nem csupán azt akarja, hogy a törvény „megelőzze” a jogok és szabadságok korlátozását, hanem azt is, hogy e korlátozás tartsa tiszteletben azok „lényeges tartalmát”;

105 – Miként hangsúlyozta, „a bizonyosság, még ha igen kívánatos is, olykor túlzott merevséggel párosul; márpedig a jognak igazodnia kell a mindennapi élethelyzetek változásaihoz”; többek között a fent hivatkozott Sunday Times ügyben hozott ítélet 49. pontja; az Európai Emberi Jogi Bíróság Éditions Plon kontra Franciaország ügyben 2004. május 18-án hozott ítéletének (58148/00. sz. ügy, Rec. 2004-IV) 26. pontja.

106 – A jog uralmának elve és a „jogbiztonság” elve között az Európai Emberi Jogi Bíróság által olykor megállapított kapcsolatról lásd különösen az Európai Emberi Jogi Bíróság Sovtransavto Holding kontra Ukrajna ügyben 2002. július 25-én hozott ítéletének (48553/99. sz. ügy, Rec. 2000-VII) 77. pontját és Timotiyevich kontra Ukrajna ügyben 2005. november 8-án hozott ítéletének (63158/00. sz. ügy) 32. pontját. Lásd még: Grabarczyk, K., Les principes généraux dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, thèse précitée, különösen a 209. és azt követő pontokat, az 583. és azt követő pontokat.

ami gyakorlatilag megkerülhetetlen módon a jog korlátozása és e lényeges tartalom főszabály szerint érinthetetlen területe közötti határvonal meghatározását illetően a jogalkotó beavatkozását igényli. Ugyanígy a Charta megköveteli, hogy az általa elismert jogok és szabadságok korlátozása tartsa tiszteletben az arányosság elvét, feleljen meg a szükségesség elvének, és a gyakorlatban is az Unió által elismert közérdekű célokat kövesse, illetve feleljen meg mások jogainak és szabadságainak védelmének is. E követelmények egészére tekintettel véleményem szerint ismét magának e „törvénynek” a megléte hiányzik, „törvény” alatt „megvitatott”, azaz demokratikus értelemben legitim jogszabályt értve. Ugyanis csak a szó „parlamentáris” értelmében vett törvény érdemes arra, hogy a Charta 52. cikke (1) bekezdésében foglalt többi feltétel vizsgálatát tovább folytassam. E tekintetben hozzátehetem, hogy a Charta 52. cikkének

(1) bekezdése a „megvitatott” törvény hallgatólagos követelményét is tartalmazza, a társadalmi vita intenzitásával összefüggésben. Mindenesetre itt a törvénynek mint „már létező jognak” a kifejezett követelményéről van szó. És mivel megállapítottam, hogy ez utóbbi a jelen esetben hiányzott, ezért az a kérdést előterjesztő bíróság által feltett első kérdésre megadhatom a választ.

114. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Cour d’appel de Bruxelles által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adjon nemleges választ, és ennek következtében állapítsa meg, hogy a másodlagos jelleggel előterjesztett második kérdésre nem szükséges választ adni.

V – Véggövetkeztetések

115. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Cour d’appel de Bruxelles által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

„A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel, az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel és a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes

jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) együttesen értelmezett, az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet, és a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet – az Európai Unió Alapjogi Chartájának 7., 8., 11. cikkére és 52. cikkének (1) bekezdésére, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok európai egyezményének 8. és 10. cikkére figyelemmel – úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróságok kizárólag azon jogszabályi rendelkezés alapján, miszerint »[az illetékes bíróságok] eltilthatják a jogsértő magatartástól azokat a közvetítőket, akiknek szolgáltatásait harmadik személy a szerzői vagy szomszédos jogok megsértése céljából veszi igénybe«, olyan intézkedést hozhatnak, amely valamely internethozzáférést nyújtó szolgáltatóval szemben elrendeli, hogy az »teljes ügyfélköre vonatkozásában *in abstracto* és megelőző jelleggel, kizárólag saját költségére és időbeli korlátozás nélkül valamennyi, szolgáltatásán áthaladó – kimenő és bejövő – elektronikus adatátvitelt szűrő rendszert működtessen, különösen a »peer-to-peer« szoftverek vonatkozásában, annak érdekében, hogy rendszerében azonosíthassa az olyan zeneművet, filmet vagy audiovizuális alkotást tartalmazó fájlokat, amelyekre nézve a felperes állítása szerint jogokkal rendelkezik, majd blokkolja ezek továbbítását, akár lekéréskor, akár elküldéskor«.